

Redacțiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Servoriți înfrunzate nu se primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Imprimerii mai primite în Viena
H. Moser, Hasenstain & Taylor (Otto
Moser), H. Schalek, Alois Herndl, M.
Dukas, A. Oppel, J. Donnerberg; în
Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
stein Bernat; în Frankfurt: G. L.
Dauke; în Hamburg: A. Stemer.
Prețurile inserțiilor: o serie
garantată pe o colină 6 or. și
50 cr. timbru pentru o publi-
cație. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagină a III-a o
serie 19 cr. v. a. sau 30 ba. l.

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMERŪ DE DUMINECĂ 34)

„Gazeta” este în fă-care și
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumă la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiul
I: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 6 cr. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 185.—Anul LVI.

Brașov, Duminecă, 22 August (3 Septembrie)

1893.

Procesul pentru „Replică”.

Foile ungurești sârbătoresc, căci erăși au fost condamnați doi „agitatori” români. Și încă în procesul „faimoșei Replice”, care le cășunase atâta necaz și durere de cap, pentru-că a dat pe față înaintea lumii neligiurile sâvârșite de Uoguri dela putere împotriva Românilor.

Bucuria lor este cea mai viuă dovadă, că contrarii neamului românesc nu vor să-și recunoască pe-catul cel greu, de care s’au făcut și se fac vinovați, prigonind pe Români, ci sunt hotărâți să meargă înainte pe calea prăpăstioasă, pe care au apucat.

Bucuria acăsta este bucuria nebunului, care saltă și se veselește, că a dat foc casei vecinului său, fără a se gândi, că flacăra ușor pte să atingă și coperișul casei sale.

Veselia lor nebună este turburată numai de gândul, că în procesul, ce s’a desfășurat înaintea curții cu jurați din Clușiu n’au fost mai mulți condamnați și că cu acest privilegiu s’au înfățișat ca apărători ai acușătorilor români doi advocați și conducători de frunte ai Slovacilor, dovedind astfel înaintea publicității, că solidaritatea dintre Români și Slovaci în lupta contra asupritorilor comuni nu este numai o vorbă golă.

Distinții și vrednicii advocați slovaci trebuie să-și audă acum pentru acăstă faptă nobilă a lor cele mai grele imputări și invinuirii din partea șovinistilor maghiari și ca de obicei aceste imputări și invinuirii sunt însoțite de cele mai nerușinate amenințări.

„Conspirațiunea naționalistă”,

cum o numește foia guvernului, turbură amar pe stăpânii țării și în marea lor mânie își uită cu totul, că de 26 de ani ei nu fac altă, decât a conspira în contra vieții naționale a Românilor și a Slovacilor!

Dér ei sunt adă cei țari și mari și cred, că toate li sunt iertate — érá celor-lalți nimic. Ei trăiesc în marea amăgire, că poporele se pot împăca și liniști prin judecări aspre și urmări. N’au învătășit nimic din istoria și din pătaniile lor proprii. Patima îi orbesce și le ia mîntea, ér đicala bătrânescă dice: când Dumnezeu vrea să bată pe cineva îi ia mai întâi mîntea!

Încă n’amă mai văduț adunate la un loc atâta ură și dispreț față cu nisuițele noastre cele mai sfinte și legiuite după dreptate și libertate, ca în cuvântarea, cu care locușitorul primului procuror din Clușiu a „strălucit” în procesul despre care e vorba.

Eată ce ne scrie în privința acăsta raportorul nostru special din Clușiu:

„Sub totă durata vorbirei sale de acușatiune procurorul cu o mimică plină de patimă, cu privire împungătoare și cu fața încrunțată se adresa juraților, ci publicului maghiar ce era de față, care din minut în minut izbucnea în strigări ridicule de aprobare la adresa „eroicului” procuror, séu de desaprobar, de insultă chiar, la adresa acușătorilor și a Românilor în genere. Pot susține cu suflet liniștit, că procurorul n’a vorbit pentru jurați, ci pentru publicul maghiar și că nu jurații, ci acăst public a adus verdictul și a influențat sentința atătu

de aspră și monstruoasă ca cea pronunțată în noptea de 30 August.

E trist și dureros, că la noi lucrurile au ajuns așa departe ca patima și ura națională să năbușească vocea justiției, care ar trebui să fiă înainte de toate dreptă și nepărtinire.

„D-vostre, d-lor jurați, sunteți Maghiari și aveți să pronunțați un verdict față cu mine, care sunt Român. Nu vă pot pune în inimă alte sentimente ca acele, pe cari le nutriți. Judecați déră!”

Aceste cuvinte, cu cari bravul reprezentant al tinerimei noastre universitare, Aurel C. Popovici, și-a terminat vorbirea sa de apărare, luminează pe deplin situațiunea.

Judecata, ce s’a pronunțat asupra-i și asupra soțului său de pe banca acușătorilor, consună cu sentimentele publicului maghiar. Ea pte să mulțumescă pe șovinisti, dér Maghiarilor și patriei nu le va aduce nici un bine.

Despre acăsta se pte convinge ori și ce om cu mîntea sănătoasă și neturburată de patimă, cetind următorul raport despre cele petrecute în Clușiu:

Mercurea trecută, în 18 (30) August, s’o pertractat înaintea curții cu jurați din Clușiu procesul intentat în contra „Replicei”. Pertractare s’a început la 8 și 1/4 ore. Multime de Români din Clușiu, din apropiere și din departare, încungiurată sala de pertractare. Înăuntru însă n’au fost lăsați să intre, decât șese Români. Mai erau de față și doi țiristi Români, toți ceilalți erau Unguri.

Acușatori erau d-nii: Eugen Brote din Sibiu, A. C. Popoviciu din Lugos, acum stabilit în Sibiu, și Nicolae Roman, fost contabil la „Institutul tipografic” din Sibiu, ér acum funcționar de bancă în Bistrița. Dintre acușatori, dl. E. Brote,

afându-se de mai mult timp în străinătate, nu s’a putut prezenta, ér domnul A. C. Popoviciu se afla încă de Sâmbăta trecută la Clușiu în închisoare de orece reîntorcându-se dea în România, ca să se înfășoșeze înaintea tribunalului, fusese arestat de către autoritatea ungurească din Predeal, care-l trimise sub escortă la Clușiu sub cuvânt, că nu i-ará fi fost iertat a se depărta din Sibiu.

Astfel începându-se pertractarea, dl. Popoviciu, ca acușat fu adus în sală cu escortă de haiduci. Dlu își numi ca apărător ai săi pe avocatul slovac dl. Miloș Ștefanoviciu și pe dl. avocat St. Petroviciu din Lugos; ér alți 2-lea acușat, dl. Nic. Roman, își alege ca apărător pe un alt avocat slovac dl. Paul M. M. M. și pe dl. I. Russu-Șrianul.

Președintele de tribunal însă, în contra tuturor obiceiurilor și a echității nu i-a lăsat pe acușatori să aibă câte doi apărători, ci numai câte unul. Astfel Popoviciu și-a numit ca apărător pe dl. Petroviciu, ér Roman pe dl. M. M. M.

Dl. Dr. Ștefanoviciu, indignat protestă cu energie contra acăstei procederi și părăsi locul apărător.

Curtea cu jurați s’a constituit din 12 persoane toți Maghiari. Se oti apoi actul de acușatiune a procurorului.

Actul de acușatiune al procurorului este foarte lung. În el se ișiră multe de pasagi din „Replică”. În cari se arată, cum Români sunt prigoniti din partea Maghiarilor, cum sunt huiduiți din toate slujbele țerei și toate plângerile înaintate din partea lor contra voluțiilor funcționarilor ungurești, rămân nebagate în seamă. La împărțirea dărilor și a sarcinilor publice, povara cea mai mare se aruncă asupra țeranilor români, cari mereu sunt storși și sărați, mai ales cu ocaziunea comasărilor și segregărilor, când întotdeauna li-se ține parte proprietarilor maghiari. Înaintea judecătorilor, Români sunt tractați ca și nise robi, chiar și cei

FOILETONULŪ „GAZ. TRANS.”

Din Plaiul Peșului

de

Ioan G. Babeș.

Cu câtă mă ocupă mai mult, cu atătu mă îndemnă mai tare a face câte-o dare de semă despre acăstă carte mică în volum, însă bogată și variată în cuprins.

Autorul, după ce arată farmecul, ce-lu eserecitate asupra călătorului admirabilele poziții ale munților din Plaiul Peșului și anume Omul, Costila, Caraimanul etc. dintre cari „Omul și Urlătorea” sunt înfășurate în ilustrații xilografice foarte bine reușite și în ale căror „ascundători se află locuința ursitelor și a ținelor”, cu privire la numele localității Azuga, publică următorea legendă audită dela proto-singhelul Pantilimon, fostul stăruș al Schitului Predeal:

Era odată în vremea de demult, când Dumnezeu nu făcuse încă pe Unguri și când în țările d’înăuntru și d’acol domnia Timuș împărat (probabil personificarea râului Timiș.) Și venit’au dela răsărită potop mare de lifte cu răboiu asu-

pra lui Timuș și s’au răboiit unii cu alții și de veră până séra. Și vedând împăratul, că s’a pus în tunerecul noptei peste oști și de biruit tot n’a biruit și mai aușind că Retivoiu, (personificarea muntelui Retivoiu) cel mai bun general al séu, care înaintase până în mijlocul dușmanilor, a fost tăiat în bucăți, grozav s’a mâniat și dând în timpine și în trambite s’a repeșit cu oștile sale asupra liftelor făcându versare mare de sânge. Apoi biruind Timuș-impărat pedestriimea liftelor, dat’a poruncă ca pe toți cei prinși să-i trecă prin sabie de foc; ér cei scăpați cu fuga, s’au împărțit în toate părțile pământului, pentru care cuvânt se și esplică faptul, că mai întâim și astăzi lifte în tot locul.

Iar Azughia cea frumoasă, fata împăratului, aușind că s’a răpus în răboiu Retivoiu, logodnicul ei, pe care ’lu iubea nevoe mare, s’a mâniat mult în sufletul ei. Mulți feciori de împărați și crai, cari veniseră la Timuș-impărat, aducându-i plocone pentru biruința oștilor sale, cerură pe Azughia de soție, dér ea nici nu voia să i acă, fiind-că făcuse legământ, să rămână fecioră.

Și dorind ea să vadă cu ochii ei locul unde a fost omorât Retivoiu, a plecat însoțită de curteni, și ajungându la

locul acela, îndreptându și ochii către cer, a căduț leșinată și nu s’a mai deșteptat. D’atunci, fetul meu, valea acăsta se numește „Valea Azugei”.

Nu e munte, nu e deal séu colnic, nu e isvor séu vale, care să n’abă legenda sa totă așa de fermecătoare, ca și frumșea acestor localități descrise de dl. I. G. Babeș.

Vorbind despre datinele și obiceiurile locuitorilor, autorul ne spune, că poporul din acea localitate, ca și strămoșii săi Români, ține multe sărbători neprevădate de biserică, și anume:

Inchinerea lanțului Sf. Petru (16 Ian.) este rea pentru lup; 11 Febr. se deslegă glasul pasărilor; Joie din Pascl până în Rusali, de frica trăsnetului; la 11, 12, 13 Iulie sunt așa numiți „circoi” și fânul cosit în aceste țile va miroși a carne și vitele nu-lu vor mânca; 17 Iulie, „Sf. Marina”, rea pentru bóle, și în fine, 15 Noembrie, „gură de lup” și decă omul aude în ția acăsta lupii urlându, „se nu vorbescă, căci amțesece”.

De asemenea, ómenii d’acol au o mulțime de superștiții și mai cu deosebire babele sciu interpreta semnele cerului, fenomenele naturii, jocul și cântecele pas-

rilor, mișările deosebite ale animalelor, lătratul cânilor; credă apoi, că există vrăjitori, cari pot lega și deslega de dragoste și de câte toate, cred, că există bălauri cu aripi, apoi „svărcolac”, cari mănâncă luna și sórele, precum și feți frumoși din povești; mai cred, în fine, în puterea descântecelor.

Intre proprietarii mari, vedem figurându și biserica română din Rășnov, în Transilvania. În privința acăstei proprietăți, autorul ne spune următorele:

La Aprilie 1550 frații Udriști și Toma Postelnicul dăruesc bisericii românești din Rășnov (orășel lângă Brașov în Transilvania) muntele „Diamul”, numit și „Baiul”. Actul de daniă hotăresce, ca: locuitorii Rășnovului să aibă dreptul d’a trimite vitele lor la pășune în munte, ne împiedeați de nimeni, întocmai cum s’au folosit și părinții lor; ér din banii după vite să se îndestulască biserica românească d’acolo din Rășnov cu cele de lipsă: luminări, tămâie, unci-de-lemn, căci așa este orânduită chiar de părinții donatorilor.

Hrisovul acăsta se păstrează în original în archiva bisericii Rășnovului, este întărit de toți Domnii țerei, purtându și iscălitura proprie a lui Mihai-Vitezul (anul 1595) și este scris în slavonesce;

mai din urmă haiducii ungurești îi dădău porului nostru „mă“ și „tu“, și-l trăcoteau întru toate cu îngâmfare și dispreț. Ungurii urmăresc o singură țintă, ca adevărat pe toți să ne facă Maghiari, — dăr este o țintă la R. mână că „mai bine ne facem Muscali, decât Maghiari“. — Românii sunt pacincioși și răbdurii, dăr își iubesc limba și legea strămoșească mai multă decât viața, — și decât Ungurii umblă să ne răpescă această limbă și legea noastră, urmarea poate să fie iscarea unor turburări, cari să egue din temelii edificiul statului ungar.

Pentru aceste și alte espresii din „Replică“, procurorul ceru pedepsirea lui Aurel C. Popoviciu din Lugos, acum locuitor în Sibiu; Eugen Brote, proprietar de tipografie în Sibiu, și Nicolau Roman, fost factor tipografic în Sibiu, er acum funcționar de bancă în Bistrița, — sub cuvânt, că aceștia, — după cum s'a dovedit — au împărțit „Replică“ în mai multe părți și prin această ar fi săvârșit peccatul ațitărei la ură în contra Maghiarilor.

Se face apoi naționalul acușărilor, er' apărătorul Mudrón cere să se amâne procesul, pentru-că clientului său Nicolae Roman nu i-s'a înmănată citațiunea la timp. Cererea de amânare se respinge. În urmă se oitesc capitulele din Replică, cari cuprind pasagele incriminate. Citirea durează până la 5 ore d. m.

La redeschidere acușății arată cum au procedat la tipărirea „Replicii“. D-lu Popoviciu declară, că „Replică“ au lucrat-o toți tinerii universitari împreună. Intrebat fiind de procuror, că de unde a putut să trimită 1500 florini la „Institutul tipografic“, a răspuns, că au încurs prin inscripțiune publică mai multă de 3500 fl. dela poporul român, apoi se accentuează din partea apărătorului Dr. Petroviciu, că 38 de universitari s'au declarat de autori ai „Replicii“ și cere, ca și aceștia să fie puși în stare de acușățiune. Procurorul negă însă morișu, că toți studenții ar fi făcutu „Replică“.

Acum lăsam să urmeze ceea ce ne scrie raportorul nostru din Clușiu:

Clușiu, 1 Septembrie 1893.

(Raport special al „Gaz. Trans.“)

V'am raportat er' și alături despre întreg decursul și sfârșitul procesului. Ați vă comunicat în liniamente generale discursul locuitorului de prim-procuror Jeszenszky și scurta dăr energică vorbire de apărare a d-lui Aurel C. Popoviciu.

Vorbirea de acușățiune a d-lui Jeszenszky:

De sigur își va aduce aminte fi-care dintre D-vostă, d-lor jurați, de mișcarea inaugurată înainte de asta cu vr'o

2-3 ani în cercurile sociale ale regatului vecin român, mișcare, alu cărei scop dovedit și recunoscut este, precum dădă ei — eliberarea și unirea tuturor fraților lor români asuprași și subjugați.

Acesta este programul așa numitei „Lige“ române...

S'ar înșela însă decât ar crede cineva, că „Liga“ această, care și-a luat în program problema mare a eliberării și a unirii tuturor Românilor, cari trăiesc sub domnia străină, și-ar bate capul cât de puțin cu ore-care fracțiune a nămului lor afară de România, cari trăiesc în regatul Ungariei, afară de România noastră. Nu! „Liga“ nu se gândesc la masele de Români din Austria, Serbia, Macedonia, ea n'are nici un cuvânt condamnător față de rusificarea cu foc, feră și cu onta a Basarabiei, care înainte de un deceniu și jumătate aparținea încă României.

Și decât după aceste veți asemăna d-lor jurați, scopul mișcării sociale din România, schițat la început, cu atitudinea ce o observă față cu dispozițiunile îndreptate spre rusificarea Românilor, dispozițiunile despre a căror existență garantăză o carte scrisă de senatorul român Șoimescu, se mai poate îndoi cineva, că nășința „Ligei“, îndreptată spre liberarea tuturor Românilor e adevărată, și sinceră?

Ore purtarea această nu este o dovadă, că tendința eliberării Românilor subjugați este o falsitate mare, un neadevăr, care cu prețu nimicirei naționalității fraților lor, se pune în serviciul celui mai crudu tiranism?

Dăr d-lor jurați, această e numai partea negativă a mișcării amintite. Și decât chiar și numai această e în stare a revolta simțul de dreptate a fiă căru omă de omenie, ce să dădă despre tendința minoioasă, care țintesc eliberarea celor mai liberi Români, a Românilor noștri, cari au asemenea drepturi cu noi, — și sub prețu acestu lucrăză, în contra integrității teritoriului țerilor de sub coroana S-tului Ștefan?

Căci isvorul de frunte românesc la care mă provocă, spune apriat, că mișcarea această este îndreptată spre cucerirea Ardealului, căci iredenta română a căștigat inimile pentru idea, că Ardealul se poate rumpe de cătră Ungaria și se poate aneasa la România, dăr numai cu ajutorul slav.

Și ceea ce spune politicianul acesta român de frunte, ceea ce confirmă și fostul ministru de culte română (?) — se află și în tipărirea incriminată, pe care au răspândit-o acești fi necredincioși ai Ungariei.

Cartea această e cartea dușmanilor de mörte ai Ungariei. Ea (Replică) atacă onorena națiunii maghiare, atacă ori-ce ramificați a organismului statului o' patimă

destrăbălată și cu calumniile cele mai false, dovedind astfel, că atacul contra întregității teritoriului statului maghiar nu numai că este plănuit, ci că s'a și început. Tendința această o face vădită harta etnografică alăturată la arăstă broșură, care arătând toate teritoriile locuite de Români, Basarabia cu cei 600.000 Români este data uitării. Pe acești conaționali așa dăr li dau cu totulu pradă Rusiei, căci înșiși autorii și răspânditorii acestei broșuri declară, că „mai bine Muscali, decât Maghiari“. Aceasta o vestesc cetățenii liberi ai Ungariei constituționale!

Și ore s'o potă dăce această junimea universitară română din Ungaria? Nu! Aceasta e calomnia, contra căreia eu im ridică vocea pentru a apăra tinerimea română din Ungaria. Ei nu potă fi vinovați decât în aceea, că amăgiți fiind, și-au dat numele cu care apoi s'au purtat în modu tâlhărescu căți-va mercenari bine plătiți de dușmanii comuni ai Ungariei și României.

Intrebarea e acum, că potă fi pregătită scopolă și potă se i-se aducă servii: adevă unirea Ardealului cu România prin ajutorul slav? Așa cum o facu acușății în broșura incriminată, atacând legile fundamentale, cari garantăză unitatea teritorială a Ungariei, dăcând, că uniunea Ardealului n'are valde, fiindă o adunare ilegală împotriva la Blasiu, susținend despre uniune, că ea este un atac îndreptat împotriva vieții Românilor; amenințând statul maghiar cu aceea, că Români a apropiata refuzială își vor lua satisfacți, și pentru eluptarea libertății lor naționale își vor vërșă și sângele: da, această este o revoluți deschisă contra unității și existenței statului maghiar, față cu care un stat organizat, ca alu nostru, n'are decât un singur răspuns: sădăbirea fără de milă și smulgerea din rădăcină a acestor felu de tendințe.

Atacarea în astfelu de modu a legii nu se potă suferi: de agitațiunea contra legii de uniune a Ardealului este cu atât mai virtosă o astfelu de atacare, cu cât validitatea acestei tendințe ar însăma, că Ardealul rupt din legăturile cu Ungaria, încetăză a mai fi pământ maghiar, și va deveni pământ român, er' atunci este numai chestiune de timp, de-a fi atras în legăturile unui stat naționalu vecin.

Și cum ore s'ar pută mai bine căștiga spiritele pentru astfelu de scop? Care este mijlocul cel mai acomodat pentru estinderea valorilor acestei mișcări? De bună sēmă acela, ce-lu folosesc broșura incriminată: pogrindu națiunea maghiară, a incapabilă de civilizați, ca pe o rămășiță huno-mongolică, care amenință dezvoltarea civilizațiunei Europei orientale; prezentând Ungaria ca pământ

olăscu alu nedreptăților, violențelor și arbitriilor față cu naționalitățile ei nemaghiare, despre ceea ce lumea civilizată străină n'are nici idee. Ungaria, după ei, nu tinde decât într'acolo, calimba Românilor, cultura, religia și totu ce au ei să fie calcate în picioare.

Potă-se însă vorbi despre această, când 94% Români nu cunosc de locu limba maghiară a statului și când în bună credință noi dăm cea mai liberă dezvoltare folosirei limbei lor naționale? Ei outăză a vorbi despre maghiarisare forțată, când în sala tribunalului susțin, că nu sciu ungurește! Mai pomenesce-se pe față pământului, în ori ce stat civilizat, ca omenii inteligenți să nu cunoscă limba statului, ori decât o cunoscă să outeze a nega această? Pe cât de obraznică este acușă această contra statului maghiar, pe atât de moșioasă și smintită este opozițiunea lor contra limbei statului. Celu ce s'ar purta astfel în România, acela ar fi curentu atunc i-ar da timp destul să cugețe asupra puterii suveranității României.

Acușatori înșiră apoi pe rând înviuiri „Replicii“ și caută a le răfrânge. Cătu pentru biserica română ortodoxă, dăce elu, capetă o subvențiune de 199.000 fl., în vreme ce biserica maghiară reformată capetă numai 73.000 fl. ceea ce dovedesc, că România sunta spriginiți.

Cele 5 milioane de Români din România, n'au decât numai 2970 de școli, er cele 2 1/2 mil. Români din Ungaria au avut la 1890 3700 de școli, care sunt ajutate de stat cu recușite și cărți (?) în vreme ce în România nu e permisă a ridica școli maghiare (?) Mai suut la noi și gimnaziu române subvenționate de stat (?)

Povestea despre kisedovuri nici nu e așa cum se dăce. Legea ordonăză ridicarea de kisedovuri numai în acele comune, cari plăte-că dare de cel puțin 15.000 fl.; în totu Ardealul numai o singură comună plătesce atăta dare directă și și această este maghiară.

Presă română încă nu e adevărată, că ar fi prigocita. „Politik“ din Praga d. e. în decursu de 10 ani a fost confiscată de 570 de ori, a avut 40 procese de presă și a plătit 32.000 fl. amendă. La noi s'au făcut în decursu de 26 de ani numai 8 procese politice (?) cu 7 condamnări. Am adus ce e dreptu curtea cu jurați la Clușiu, dăr această am făcut-o, fiindă acolo și în destinu private judecau din punctu de vedere de naționalitate.

Pe iobagi i-am liberat la 1838 noi de voiă bună, iobagii din România au fost eliberați cu armele la 1865 (?) nu e adevărat așa-dăr, că țerșii ar fi asuprași.

er pe românesc este tradus de Barac, tatăl răposatului protopop al Brașovului.

Din cele cuprinse în acestu documentu reese fără indoială, că dănia a fost de fapt făcută cu multă mai înainte de a. 1550. D-lu George Proca, distinsul învățator din Rășnov, își dă cu scotela, că Dihamul a fost dăruit bisericii din acela orășel de părinții fraților Udriști cam pe la anul 1485, data când s'a construit din material solidu biserica vechiă d'acolo.

Partea a IV-a cuprinde interesante evenimente istorice cu începere dela 1360 până după terminarea răboiului pentru neaternarea țerii (1877-78) „când M. S. Domnul Românilor Carol I în capul tinerei, dăr vitezei sale armate, a secerat pe câmpiile Bulgariei laurii victoriei redesteptând gloria străbună“.

În această parte a scrierei găsim între altele și următorul episod de o valde istorică necontestabilă cu privire la revoluțiunea din 1848-49, și anume:

Colonelul ungaru Alexandru Kis, în 6 Iunie 1849, ocupase Predealul și strămtorile dela Timiș cu 4.000 soldați și mai multe tunuri, și aștepta aci sosirea Muscalilor.

În ziua de 7 (19) Iunie se încinse prima luptă între Ruși și Unguri, mai întâi sus la Predeal și apoi pe cōsta Predealului până la carantina austriacă.

Aci cădă omoritu mișelesce, comandantul regimentului 1 de Cazacl de Don, locotenent colonelul Ionu Costin, de felu Român din Basarabia¹⁾.

Între prizonierii ungaru făcuți în lupta dela carantină se află și unu Săcuiu tineru fostu mai înainte vizitiu pe la domni din vama Timișului. Prizonierul răgându-se cu lacrimile în ochi de iertare, și fiind-că se adresase colonelului în românesc, acesta ordonă să i se dea drumul. Costin plăti cu viața această mărinișă a sa. În momentul când acesta, după ce adresase cu blăndețe câte-va cuvinte prizonierului, își îndreptase privirile într'altă parte, Săcuiu scose repede din sinu unu pistol cu două țevi și-lu descărcă asupra aceluia, care cu câte-va secunde mai înainte îi dăruise viața.

Costin, lovit drept în inimă, cădă mortu de pe cal, corpul lui a fost înmormântat cu mare pompă la Predeal, er Săcuiu prinsu de Cazacl a fost tăiatu pe loc în bucași¹⁾.

¹⁾ Răposatul Protosinghel Pantelimon dela Predeal cunoscă personalu familia lui Costin.

²⁾ Bătrânii din localitate sunt unanimi în istorisirea acestui fapt.

Pe mormântul lui Costin s'a așădat la 1854 de ofierii austriaci unu monumentu de pētră.

D'asupra este săpată o cruce, pe una din laturi este inscripția:

„Comandirender des Donischen Kosakenregiments Nr. 1.

„Oberst-lieutenant Ioan Vasilev Costin“.

er' pe cea-laltă parte:

„Erschlagen im Kriege gegen die Ungarn bei „Ober-Tömös, den 7 Juni 1849“.

Monumentul acesta se potă vedă și acum la Predeal, dincolo de frontieră, dăr mormântul lui Costin nu se mai scie anume în ce locu va fi fostu, de-ore-ce arăndașii, cari s'au succedat la căroiuna dela frontieră și mai cu deosebire cei din timpul din urmă, fără să înțelgă însemnătatea monumentelor istorice, au mutat pētra după placu dintr'unu locu într'altu.

Eu am vădătu acestu monumentu întâiași-dată la 1877, și atunci elu era așădatu tocmă lângă prispă, între cele două uși ale căroiunei dela valea Puriștoacă, er astădă este mutat mai încolo, cam vis-avisu de pichetul ungurescu de pașă.

Christea Proca din Rășnov și Moise Zangur dela Predeal au făcutu mari servicii ostirilor imperiale austriace.

Pe când lupta între Ruși și Unguri

începuse la Predeal și pe când Austriacii se aflau între-Prahove în marșu cătră frontieră, Proca și Zangur se prezentă colonelului Dorschner oferindu-se ca călăuze printre munți.

Conduș de acești omeni, colonelul Dorschner, apucându pe valea Rășnovei, apără a doua zi (20 Iunie) cu o parte din trupele sale, în spatele Ungurilor, tocmă pe când aceștia dintr'o pozițiune bună (însemnată astădă printr'unu monumentu) se încercou să respingă trupele rusesci, cari desfășurate pe drumul țerei, îi atacau în frontu.

Colonelul Kiss rănit, cădend prizonieru cu 250 Unguri, restul celor 4.000 omeni ai săi, au luat fuga, neoprinde-se până în apa Oltului.

Lüders a sosit în aceeași zi la Brașov, er pentru apărarea trecătoarei Timiș-Predeal a lăsat la Dărste 4 bataliune cu 8 tunuri.

Rămăndu, ca într'unu număr viitoru să ne ocupăm și cu celelalte părți, mai alesu cu părțile relative la industriile din aceea localitate, sperăm, că publicul cetitoru nu va întârđia a-și procura chiar în originalu această scriere forte instructivă din toate punctele de privire.

Teofilu Francu.

Procurorul și încheie vorbirea, și când :

Am trecut în revistă On. Jurați cele mai însemnate capitule din broșura incriminată. Dacă în toate aceste capitule replica răspândită de acușai afirmă, că Maghiarii șicanază, tiranizează și despăie pe Români de toate drepturile și că le asupresc limba etc. — atunci d-lor Jurați stăm aici față cu nice scornituri și oalumniari, cari vatămă națiunea maghiară până la sânge.

Și dacă la acestea mai adaugă, că în înțelesul broșurei incriminate starea creată de Maghiarii naționalității române este una cu morțea națională; de-ă am în vedere, că după broșura aceasta, autoritățile judecătorești despăie pe Români de 10—100 jugere de pământ pe sema Maghiarilor, că aici organele siguranței publice tractează pe țărani români cum sunt tractați câni de vânt din America meridională; și când ei vestesc că pentru toate aceste cruzimi Români n'au la cine a se adresa pentru scuti și de aceea Români în desperarea lui este avisat să se rumpă de către Ungaria: atunci Vă întrebă on. jurați nu este acesta esemplul cel mai eclatant de agitațiune la ură contra unei naționalități, prevedut în § 172, și nu este dovada cea mai eclatantă, că aci se pregătesc o rupere, o dismembrare a organismului statului maghiar pe calea revoluțiunii, ăr acușai s'au angajat pentru răspândirea unei broșuri, care e pregătitoare acestei revoluții.

În Roma vechiă, când nemulțumiții făceau conjurațiuni contra puterii statului, când ei se sileau a sēmăna dușmăniă, oertă și răsbunare, lozinca prin care se avisau astfel de pericole era: „*Videant causules, ne quid respublica detrimenti capiat.*”

Tot aceste cuvinte Vi-le adresez eu D-văstră, d-lor jurați, pe cari v'au chiamat pe aceste bănci paza constituției și a legilor noastre, înlăturarea pericolului amenințător.

În contra integrității teritoriale a corăi maghiare se țesă conjurațiuni. Conspiratori s'au jurat să turbure concordia dintre cetățenii acestei patrii, să sgdue fidelitatea către stat, să arunce între fiil patriei sēmăna dușmanilor, certelor și a urei și astfel acușai s'au angajat a lucra pentru acesta.

Grijăți ca nu cumva patria să ajungă în pericol! Pentru binele patriei în numele legii, Vă rog, dați pe acușai pe mâna judecării!

Am urmat cu mare atențiune acest discurs al procurorului, care e plin de insolentă bruschetă, îngâmfare și de celea mai stricătore neadevăruri. El dovedește până la ce grad de netoleranță, de falsitate și intervertire a stărilor faptice au ajuns organele justiției maghiare față cu Români.

Apărarea acusatului A. C. Popoviciu.

On. tribunalul, d-lor jurați! Doresc să dică și eu câteva cuvinte. Veți înțelege, că pozițiunea în care mă află eu aci înaintea D-văstră este una din cele mai grele. Sunt pus pe banca acușaiilor pentru delictul de presă, der să aveți în vedere domnilor, că eu sunt Români, ăr D-văstră, d-lor jurați, sunteți Maghiari. Natural deci, că eu nu voi pute deștepta, ca Români, în D-văstră ca Maghiari, simțmintele acelea pe cari d-lor procuror le-a deșteptat și ațipat în inimile D-văstră contra mea. Eu respect sentimentele D-văstră maghiare, der acesta nu e destul, ca să mă schimbe pe mine în sentimentele mele românesol.

S'a vorbit de *Liga* și de *Irredenta română*. Am fost aduși chiar în legătură cu aceste instituțiuni din România. Ei bine, permiteți-mi a vă declara sus și tare, că noi jumătea universitară română, nici decum n'am avut după spatele noastre *Liga* din România, când am făcut „*Replica*”. Cu *Liga* n'am stat și nu stăm nici într'o legătură, noi am lucrat independent și neinfluențat decât de sentimentele noastre românesol și din curatul interes al binelui patriei și al înțelegerii dintre poporele ei.

Repetă înă odată: „*Replica este opera jumăteii academice române din Transilvania și Ungaria, ea a făcut-o, ea a răspândit-o și e gata totdeauna a răspunde pentru acesta.*”

D-lor acuator publică a vorbit și de *Irredenta română*. Permiteți-mi d-lor a Vă spune franc, că irredenta se ivesc acolo, unde stările sunt bolnave. Irredenta veți găsi în Triest și Trient, în Praga la Germanii de acolo, der nu veți găsi la Români de aici. O așa numită Irredenta română de aci căuta ori și cât, nu veți afla printre Români din Transilvania și Ungaria, și dacă totuși se vorbește despre o astfel de irredenta, eu Vă declar în totă sinceritatea, că noi nu stăm în nici o conexiune cu ea, și că este cea mai mare insultă la adresa Românilor din Transilvania și Ungaria, când sunt acușai de irredentiști.

Noi Români și Maghiarii de pe pământul acesta suntem avisați unii la alții și prin urmare la noi nu pte fi vorba de irredenta. Avem același inimic comun, pe colosul dela Nord, care dacă va înghiți pe Români, și pe Maghiari îi va înghiți cu atât mai vrtos. D-văstră șiți forte bine, că în Ungaria sunt o mulțime de Slavi, cari își au aspirațiunile lor naționale. Dacă vreți ca acești Slavi să nu cadă în brațele Rusiei, dați-le libertate, mulțumiți-i și prin dreptate, legalitate și mulțămire faceți, ca ei să devină nu amicii, ci antagoniștii Rusiei.

On. acuator publică a făcut amintire și de starea precară a Românilor din

Basarabia. Da, o recunosc și eu, că Români din Basarabia sunt rău și tiran tractați, stările de acolo însă nu se pot asemăna cu cele de aci și prin urmare nu se pte trage concluziunea absurdă a d-lor procuror, că Liga neinteresându-se de sorțea tristă a Românilor din Basarabia i-a dat pe aceștia cu totul Rusiei, pentru ca să și întorcă privirile asupra Transilvaniei și s'o rupă de oătră Ungaria, alăturându-o la România. Absurditatea acestei concluziuni cred, că nu mai e nevoie s'o dovedesc. Și fiind-că fără de a voi am revenit la Liga, permiteți-mi să vă spun, că *Liga pentru Români este totă aceea ce e Kulturregyletul pentru Maghiari*.

Noi când am făcut „*Replica*” am făcut-o cu intențiunea, ca antagonismul dintre Români și Maghiari să fiă înlăturat. Am arătat în „*Replica*” relele de cari suferim, plângerile, ce le avem și le-am dat lumii cu intenția curată ca să atragem asupra lor atențiunea societății maghiare pentru a fi înlăturate și vindecate. Cele ce susținem în „*Replica*” s'au adevărate, s'au nu sunt adevărate. Dacă sunt adevărate, atunci gravaminele noastre trebuie să fi satisfăcute, ăr noi nu putem fi trași la răspundere; nu pte fi vorba de agitațiune și de vatămarea legilor. Dacă nu sunt adevărate, atunci, bine, puteți osendi pe autorii și răspânditorii ei, der înainte de-a face aceștia trebuie să aduceți aci un archiv întreg de date, ca să puteți dovedi falsitatea, ce se pretinde că conțin paginile lucrării noastre.

D-lor procuror a mai vorbit și de uniune. Eu constat, d-lor jurați, că da! uniunea Ardealului cu Ungaria s'a făcut fără de invoirea Românilor, s'a făcut așa dicend de nobis sine nobis. Și mai constat aci în fața D-văstră, fără nici o hesitare, că Români au cerut, cer și vor cere totdeauna autonomia Ardealului, der nu, cum a dist d-lor procuror, pentru a se rupe de Ungaria, ci pentru simplul motiv, că ei numai astfel își vedă garantate drepturile și aședămintele lor naționale și culturale, numai autonomii fiind pot să se conserve existența, limba și obiceiurile lor strămoșesol. Eu am nra convingere, că Ardealul cu raporturile lui de tot deosebite, nu pte fi guvernat cum se cade din Budapesta.

În ce privește maghiarisarea, credința și fundata mea convingere este, că ea nu va succede nici odată. Assimilațiunea unui popor în altă popor n'a succed nici odată. Cu atât mai puțin va succede când va asimilațiunea de stat față cu noi Români, aci, când conștiința națională și principiul de naționalitate este atât de dezvoltat. Statul maghiar pte să asimileze pe Șvabi, pentru-că ei sunt numai mici enclave în mijlocul Oceanului Maghiarilor, der nu va pute asimila nici odată pe Ro-

mâni din cauză, că noi trăim într'un corp național încheiat și forte numeros. S'au dora V'ăi uitat căte silințe își da Rusia, marea și puternica Rusă, de a assimila pe Poloni, și totuși nu-i succede, ba în timpul din urmă s'a esperiat, că toamai Rușii, cari trăsesc printre Poloni, să polonizez. Ideia maghiarisării Românilor, nu veți nega așa cred, că D-văstră, că esistă. Ei bine, sciut fiind-că e o idee absurdă, de ce mai cercați s'o puneți în practică și să provocați ast-felul o luptă înverșunată între două popore, cari precum am constat, sunt aviate unul la altul în fața inimicului comun. Acțiunea acesta de maghiarisare a născut în timpul di urmă reacțiunea, care se manifestă în presa noastră națională și în broșuri. Acțiunea acesta a provocat și procesele de presă și numai acestei acțiuni se pte atribui, că D-văstră strigându-ne noue Românilor „*vad olah*”, „*büddös booskor*”, „*mutuj mokány*” etc. e natural să vă dicem și noi „*mongoli*”, „*tiran*” etc.

Acusatul s'a ocupat apoi mai pe larg cu cestiunea autonomiei noastre bisericesol, cu gimnasiile noastre și cu învățământul poporal.

Mi-aducă aminte, dise deusul, că atunci când s'a dat autonomia bisericei noastre, Români din Brașov au srbătorit acel moment, ca inauguratorul unei ere mai conoiliante între Maghiari și Români. Guvernele unguresol însă, cari s'au succedat de-atunci și până aci au știrbit mereu această autonomie, așa încât aci mne nu vom mai avé nimic din ea. Ce privește școlele noastre, este adevărat, că în timpurile mai vechi Ardealul a fost legatul nostru cultural. Acesta e și natural, de-orece noi trăiam aci de veuri ca popor compact și am primită cultura și ni-am dezvoltat, der nu prin mediu unguresol, ci german. Dice d-lor procuror, că legea despre kisdedou cuprinde ast-felul de dispozițiuni, încât ea nu se pte aplica decât în acele comune, cari platesc 15,000 fl. dare oătră stat, și că în Ardeal este numai o ast-fel de comună și și acesta e — maghiară. Ei bine, de ce s'a adus atunci legea de ce s'a incuut astă agitația cu ea, care este așa dicend *pănura roșiă* ce ni se pune dinaintea ochilor. Peoat de ast-felul de experiente triste.

În fine, d-lor jurați, ce să Vă mai dică? D-văstră sunteți chiamați de-a pronunța un verdict ca Maghiari, față de mine, care sunt Români. Nu Vă pot pune în inimă alte simțmintele, decât acele pe cari le nutriți. Judecați deră! Eu nu mai dică nimic!

Sinceritatea, energia și seninătatea cu care a fost pronunțată această vorbire, a făcut efect chiar și asupra Maghiarilor. Cu toate acestea însă jurații nu și-au uitat, că ei sunt Maghiari și ast-felul au dat

Dai, n'ai, — mult e până'n raiu!

Ci că a fost odată o babă bătrână, care avea un fecior tiner. Bieta babă se scotă ce se scotă și apoi când îi veni bine, se puse frumușel să mōră. Berbecelul — că așa-lu chiama pe puilul babei — se apropiă atunci de pat și o întrebă, că ce-i lipsesc de se tot vază?

— Dragul mamii, răspuse baba, eu voi muri și n'am ce să-ți las, decât aste trei vorbe: „*Fii cu frica lui Dumnezeu și dă din ce-i avé celor ce n'au câtă tine; adapă pe cei sētoși și hrănesc pe cei flămēndi. Numai de-i face așa, vei pute intra în raiu!*” Cu aceste vorbe, baba adormi pentru ca să nu se mai scōle până-i cucu. Berbecelul o îngropă cu obiceiul strămoșesol, apoi luă straița 'n spate, băta 'n māră și porni prin lume să-și caute vre-o slujbă.

Par' că era chiar făcetură nu alta: umblase bietul Berbecel de-și rōse căiele și slujbă totu nu-și găsi. La urmă a dat Dumnezeu, că ajunsese într'un sat toamai pe când omenii mergeau la biserică. Se duse și el, și fiind-că învățase până a fost mic un pic de carte, când

veni vorba la „*Tatalu nostru*”, el cu mare cucernic se puse în genunchi și dise cu glas tare „*Tatalu nostru*”. Mai cu sēmă când ajunsese pe la „*pănea noastră*” cea de toate zilele”, dicea bietul om cu un glas de rēsuna biserică. Părintele a priceput buba lui și, vedēndu-l drumar, i-a dat o prescură și patru crețari, apoi bine-cuvēntându-l, l'a lāsāt să mērgă 'n pace.

Cu mare mulțămītă luă drumarul sfânta pāne și o puse în straiță, ăr crețarii îi aședă în șerpar. Apoi, flāmēnd și necăjit, plecă mai departe.

După multă cale, ajunsese la un drum de țēră, unde se întâlni cu un om sēraol. Ce era el colduș, cela îl întrecea, că și cămașa îi era numai sdrențe. Desculț și desmētat, cu lacrimile în ochi, întinse coldanul mână cātră Berbecelul, rugându-l să-i dea ceva, că-i vai și amar de viața lui, — n'a māncat de-o sēptēmānă.

— „*D'apoi cā-ți dau câtă pot*”, dise Berbecelul, rupēndu un corn de prescură și luāndu rōș crețar din șerpar, pe cari îi întinse cerșitorului. „*Mai mult nu-ți pot da, să-ți dea Dumnezeu sântul, că eu nu am!*”

— „*Bogdeaproste, feciorașule, Dumnezeu să-ți dea raiul!*” răspuse golanul și plecă.

Bietul fecior era flāmēnd tare, der nu se îndura să mānānce din prescură, căci se temea, nu cumva să se întâlnească ărăși cu vre-un cerșitor și să n'aibă ce-i da. Așa mai bine răbda el fōme.

Abia ajunsese la răspāntia unor drumuri și etă un al doilea cerșitor, care cu glas încă și mai jalnic îl rugă, să-i dea ceva, că n'a māncat de două sēptēmāni.

— „*D'apoi de! Dōmne iertă-mē, der nu sci de cum o mai fi!... Pāi, că toți golani din lume sunt p'aci!... Etă-ți dau și ție un corn de prescură și-un crețar. Mai mult nu am!*”

— „*Bogdea-proste!*” răspuse coldanul și plecă roșēnd, pe drum în jos.

Abia merse cāțiva pași și țopu! etă alt sārāntoc și mai nimurigit, și mai pilit, lipit și răgușit de fōme. Îi întinse mână cea friptă de arșita sōrelui și-l rugă n numele lui Dumnezeu sântul, să-i dea ceva oāt de cāt, că dacă nu, mōre până va ajunge în sat.

— „*Bine, uncheșule, etă-ți dau și ție. Na... și dă să fi primit în raiu!*”

— „*O să ție-l dea Dumnezeu, feciorașule!*” dise cerșitorul, tontorogind cu sdrențele după el pe drum în jos.

Acum n'o mai putea duce nici Berbecel și numai se țed, fără veste, că de voia, de nevoia, viri cornul de prescură, ce-i mai rămāsese, în gură și mai nemes-tecată îi dedă zort pe gātlegiu la vale.

Abia mai merse cāțiva pași și se 'ntālni cu un moș bătrān, care pārea că nu-i tare lipsit, der cu toate acestea moșul îi întinse mână și-l rugă, să-i dea și lui ceva.

— „*O Dōmne, uncheșule, mare nenoro-oire, că nu te-ai ivit mai iute! În clipa asta imbucău pānea, ce-am mai avut, și acu de ce n'am ce-ți da. Și eu încă nu sci cum voi merge până unde vreu s'ajung!*”

— „*Dēr unde mergi, copile?*”

— „*Mē rogū, uncheșule, eu am plecat să mē duce în Raiu, că așa mi-a spus mama și mi-a lāsāt cu limbă de mōrte, că s'o facă asta. Ea mi-a mai dīs, că să dau tot ce-oiu avé la coldani, și eu așa făci, der să veți posnă: *Dai, — n'ai!* Ei, der ce-o să-i faci? Nu-mi pasă de-oiu avé ceva, de nu, numai să ajung în Raiu. Sē mē vedū odată acolo și apoi atunci sē-mi mai cerșescă vre-unul, c'o să-i arăt pumnul. Ce gāndesc? Mi-au māncat coldanii tot ce-am avut; într'o singură dă m'am*”

un verdict pe baza căruia reprezentanții „justiției“ maghiare au adus o sentință de osândă ne mai pomenită!

Judece lumea, eu încă nu mai știu nimic de astădată.

Raportor.

Acum lăsam să urmeze vorbirile apărătorilor:

Apărătorul Dr. St. Petrovicu: Nu este adevărat, că Românii ar avea de gând să rupă Ardealul de la Ungaria și să îl alăture la România. Nici odată Românii n-au făcut revoluții politice, astfel de revoluții numai Ungurii au făcut; ei sunt aceia, cari la 1849 au chemat pe Ruși în țară. Nu este adevărat, că Maghiarii ni ar fi făcut nouă școle; școlile câte le avem, sunt făcute din sudorea poporului nostru, Maghiarii numai picioarele ni-au pus întru înființarea școlilor. Pentru „Replică“ trebuia să se dea în judecată autorii, și nu răspânditorii. Agitațiune în „Replică“ nu se găsește, agitațiunea o fac foile ungurești, cărora însă nici odată nu li-se întentează proces pentru această. Vorbitorul declară, în fine, că nu face nici o propunere, ci lasă la voia justiției cauză.

Apărătorul P. Mudron: Acusatorul public și-a început vorbirea cu Liga română și daco-românismul. Dă ce are el cu acestea, în „Replică“ nici o amintire nu se face despre astfel de lucruri. S-au susținut, că autorii „Replicii“ ar fi diși, că mai bine vreau să se facă Muscali, decât Unguri. Acesta însă o dăce poporul și nu este iertat să se pună în gura autorilor vorbe ca acestea, cari nu sunt ale lor. Nu este adevărat, că prin „Replică“ s'ar cădea puterea obligatorie a legii. În ea numai se critică legile, și această este ertată. Nici agitare nu conține „Replică“ — căci ce este agitare? este răspândirea minciunilor. Cele scrise însă în „Replică“ nu sunt minciuni, nimenea n'a putut să dovedească această, prin urmare nici nu poate fi vorba de agitație. Dă și fără de asta, pe când clientul meu a răspândit „Replică“, ea nu era oprită prin nici o măsură judecătorească: el a comis adăncă un fapt neinterzis prin nici o lege și prin nici o măsură judecătorească, prin urmare nici nu poate fi luat la răspundere. Apoi clientul meu (N. Roman) era comptabil plătit și prin urmare avea datoria de-a duce în deplinire, ceea ce i se poruncește. Dacă i s'ar poruncit deci, ca să espedze anumite exemplare din „Replică“, el a avut datoria să asculte și nimenea pentru asta nu-l poate lua la răspundere. Acestea vă recomand să le aveți în vedere.

A urmat apoi replica procurorului și duplicatele apărătorilor, după cari jurații și-au exprimat verdictul, declarând vinovați atât pe d-lă Aurel C. Popovicu, cât și pe d-lă Nic. Roman. Pe baza acestui

verdict, tribunalul a condamnat pe d-lă Aurel C. Popovicu la patru ani închisoare de stat și 500 fl. pedepsă în bani, și pe d-lă Nic. Roman la un an închisoare de stat și 300 fl. pedepsă în bani. La casă, deocă n'ar avea de unde plăti pedepsele în bani, Popovicu va avea să stea în închisoarea de stat încă 50 zile, și Roman 20 de zile. Pe lângă asta, amândoi la oaltă vor avea să poarte cheltuielile de proces, câte s'au făcut până acum, în sumă de peste 500 fl., precum și cele ce vor urma după această. Popovicu mai este îndobitit osindit la suportarea cheltuielilor, ce s'ar fi făcut cu arestarea lui (de la Predeal), în sumă de 18 fl. 94 cr. Amândoi condamnații vor avea să reîntoacă cheltuielile întreinerii lor în închisoare, la casă deocă nu s'ar pute întreține pe cheltuia proprie.

Mai departe: judecata această, în cea diutăia și după ridicarea ei la valoare de dreptă, va trebui să se publice pe cheltuielile acuzatorilor în întreg cuprinsul ei, în „limba oficială a statului“, în următoarele ziare: „Tribuna“, „Gazeta Transilvaniei“, „Telegraful Român“, „Siebenb. D. Tagblatt“, „Kolosvár“, „Ellenzék“, „Erdélyi Hirado“, „Budapesti Hirlap“, „Egyetértés“, „Pesti Napló“, „Nemzet“ și „Pester Lloyd“. Publicarea sentinței în aceste ziare, acuzății sunt dator să o dovedească prin trimiterea câte unui exemplar din numitele foi la procuratura regișcă din Clușiu. Trimiterea exemplarelor la procuratură are să se întempe în timp de 15 zile după ce va fi apărută publicarea sentinței. În fine s'a dispus, ca exemplarele din „Replică“, ce au fost aflate pe cale judecătorească, să se confie și nimicescă.

Cu publicarea acestei sentințe, pertractarea s'a încheiat la orele 4 dimineața. Popovicu a fost liberat din închisoare pe lângă depunerea unei cauțiuni de 5000 fl. v. a.

Perchisiție domiciliară la d-lă A. C. Popovicu după condamnare.

Sub titlul acesta anunță „Tribuna“ din Sibiu:

Teri cu trenul de după amăzi a sosit d-lă A. C. Popovicu împreună cu dâna, dela Clușiu. La locuința au fost așteptați de primprocurorul, căpitanul orașului, șeful de poliție, judele de instrucție și alți doi impiegați, care i-au înmănat o hârtie, prin care se ordăduese perchisițiunea, fiindcă se presupun în posesiunea d-sale „hârtii“, acte și corespondențe contrare statului. Perchisițiunea a ținut trei ore, în care restimpul s'a cercetat totul: mesele, biblioteca, scrinele, paturile, dulapurile, podul, pivnița, numai că n'au cercetat și hainele de pe locuitori.

D-lă A. C. Popovicu li-a presen-

tat toate actele „comitetului tinerimii“ care a edat Replica și listele de subscripțiune și colectele făcute pentru tipărirea Replicii. Tote acestea le-a luat comisiunea cu sine. Probabil, că această perchisiție s'a făcut în urma declarațiunii și invitării d-lui Popovicu la Clușiu, că nu „Liga“ a făcut și tipărit Replica, ci tinerimea universitară a scris-o și poporul a dat banii.

SCIRILE ȚILEI.

— 21 August.

Despre primirea monarhului nostru, cu privilegiul manevrelor în Ungaria, i-se scrie lui „P. Lloyd“ din Arad, și episcopul gr. cat. de Oradea mare Michail Pavel și vicariul gr. or. de acolo fosif Goldiș, se vor alătura la 9 Septembrie la deputațiunea clerului, care-l va saluta la Boroș-Sebeș pe Majestatea Sa.

—x—

Căsătoria civilă. Ziarelor ungurești li-se telegrafiază din Strigonia următoarele: Un înalt demnitar al bisericii, care e în relațiunii intime cu cercurile politice din Budapesta, Viena și Roma, împărtășește, că M. Sa monarhul a permis, ca proiectul de lege pentru căsătoria civilă să se așternă camerei deputaților.

—x—

La recentele escese din Oradea-mare i-se anunță lui „Pester Lloyd“, că soirea, în urma căreia episcopul Pavel ar fi cerut introducerea unei cercetări în contra sa, nu e adevărată. Episcopul a adresat numai o telegramă ministrului de interne, ca acesta să ia dispozițiunile necesare cu privire la întâmplările cunoscute. Episcopul nici n'are de gând, să intenteze în contra lui Pituk proces de presă; el este, așa dăce episcopul, superiorul lui Pituk, pe care l'ar pute trage la răspundere, dă n'are trebuință de altă cita înaintea juraților.

—x—

Colera asiatică s'a ivit în mai multe comune din 20 comitate din Ungaria, așa în comitatele Sabolciu, Maramureș, Bichiș, Pesta etc. Din Budapesta se telegrafiază cu data de ieri, că în cele 24 de ore din urmă în 14 comitate s'au ivit 145 cazuri de colera, din cari 81 s'a sfârșit cu moarte. Din cauza măsurilor, ce se iau în contra colerei, se produc dese turburări prin populațiune, care se opune acestor măsuri. — În România bantue colera prin județele Tulcea, Constanța, Brăila, Ialomița și Covurlui (Galati), dă cazurile sunt izolate. Totu asemenea și în Galiciia, Bucovina, Germania s'au ivit în timpul diu urmă cazuri de colera.

—x—

Din cauza colerei, ministrul ung. de int.

printr'un circular telegrafic a dispus, ca instrucțiunea în toate școlile medii din țară să nu se începă încă. La universitatea și la politecnica diu Pesta, prelegerile se vor începe la 1 Octombrie, dă totuși rigoroze se pot ține și mai curând.

—x—

Ministrul instrucțiunii publice din România a decis, ca deschiderea școlilor, atât primare, cât și secundare, din județul Brăila, Constanța, Covurlui, Ialomița și Tulcea să se amâne până la 1 Octombrie v. c. din cauza colerei. Inscrierile se vor face începând dela 25 Septembrie.

—x—

O petrecere se va aranja Duminecă, la 29 August (10 Septembrie) 1893 în sala ospătării „Hot-lă centrală“ din Brad. Venitul este destinat pentru despărțământul X (Brad) al Asociațiunii transilvane. Intrarea de familie 2 fl., de persoană 1 fl. Începutul la 2 ore seara. Ofertele maritimă și suprasolvirile se vor publica pe cale diaristică. În pauză se vor dansa jocurile naționale „Călușerul“ și „Bătuta“ în costum.

Pensionat român de copile din Cernăuți.

Cu bucurie luăm la cunoștință, că Dâna Aurelia Pipoșiu, soția regretatului Pompiliu Pipoșiu, fostul Redactor al „Gazetei Bucovinei“, cu concesiunea ministerului austriac de culte și instrucțiune publică, va deschide în Cernăuți un pensionat român de fetițe, al cărui plan de învățământ este cel prescriș pentru școlile medii. Instrucțiunea se va face în limba română, se va propune însă și limba germană și franceză. Etă avilul cel primim în privința această:

Dâna Aurelia Pipoșiu încunoșciută pe p. t. publică, că copilele vor primi în acest pensionat înțregă prevederea, și în el se vor primi și eleve externe. Cu prevederea înțregă se vor primi și eleve, cari doresc a cerceta școlile superioare. Un program detaliat îl poate avea la dispozițiune fi-oare persoană, se va publica și se va distribui gratis aceluora, ce-l vor cere.

Pensionatul se află în strada domnescă Nr. 25, etagiul 1.

Instrucțiunea se va începe în 15 Septembrie st. n. 1893. Se rogă, ca copilele, cari doresc a fi primite în acest pensionat, să se anuțe mai de timpuriu.

Programul acestui pensionat este următorul:

Planul învățământului este același, ca al școlilor publice elementare, și se va ține instrucțiunea strictă după regulament.

întâlnit cu trei și-acum tu ești al patru-lea. Dă fiind că am dat tot ce am avut la cealaltă și n'am să-ți dau nimic, m'am scotit totuși să-ți fac și ție un bine: adăcă haida cu mine, o să te duă, uncheșule, și pe tine în Raiu!

— „Tare-ți mulțumim, dragul meu, dă e multă până să ajungem acolo“, — dăce moșul, care nu era altul, decât bunul Sântu-Petru, căci dă el se făcuse de trei-ori cerșitor, ca să gâcescă credința feciorului. — „Ne trebuie merinde, băte, dă de asta nu fi necăjit, că deocă tu voesci să mă duci și pe mine în Raiu, apoi m'oi îngriji eu de merinde. Etă că am în straiță nisce pietrii!“

— „Și ce vrei să faci cu pietriile, bătrânule, că dă deocă am pute mânca pietrii, apoi și eu aș aduna, că sunt pe drum destule?“

— „Las' nu mai întreba, ci tac, că numai așa vom ajunge în Raiu.“

Așa vorbindu la oaltă, ei mergeau mereu pe drum în sus.

— „Vai flămădu-să, uncheșule“, dăce Berbecel dela o vreme, strângându-l fâmea cu cleștele.

— „Etă aici ai o pâne“, dăce moșul,

scotându din straița lui cea veche o mândră pâne de grâu curat.

— „Bră, uncheșule, tac că-i trebă. Dă haida s'o împărțim amândoi!“

— „Ba nu, — împarte-o cu alți cerșitori, că eu mai am oțiră.“

— „Ba să-și inghită scuipatul, că n'oi fi prost să le mai dau nici un miec măcar!“

În clipa aceea numai etă că se ivesc doi cerșitori, unul orb, altul schiop. Schiopul ducea pe orb de băț. Ei cerură dela Berbecel, să le dea ceva milostenia.

— „Hm!“ își gâdi Berbecel, „dai, — n'ai, e multă până 'n Raiu!“ Mergeți în trebă-vă“, dăce el, „mai sunt dăcă omen, nu numai eu; cereți și dela uncheșul, că el mi-a dat și mie!“

— „Dela care uncheș?“ întrebă schiopul cu mirare, căci el nu vedea pe Sântu-Petru.

— „Dă deocă dela ăsta, vârodul! Deocă nu, apoi du-te 'n banii cei răi, că dăcă am răbdat destulă fâme pentru golani, acu am să mă grijesc de ce-oiu avé!“

Golanii merseră necăjiți mai departe, și uncheșul aruncă o privire mășteră asupra feciorului și dăce: „E multă până 'n Raiu, nepote!“

Mai merseră cât merseră și moșul, erăși se întorse cătră fecior cu cuvintele: „Mi-e fâme, băte, dă-mi oțiră de pâne, că eu numai am!“

— „Ție ți dau bucuroș“ răspuse feciorul, „că deocă vom isprăvi pita, vom împărți frâcesce și fâmea. Nu dăce oblu?“

— „Ba bine-ai dăc, — dăc mai dă-mi oțiră de pită!“

— „Mai na!“..

— „Și mai o țiră!“..

— „Și mai ... un drac. Nu veți, că numai o cojiță mi-a mai rămas?“

— „Ba veți, nepote, dăc stau să cad de fâme. Dă mi mie și cojița aceea!“

— „Ba că să faci bine să mă ierți, dăc din asta nu te vei indulci... Că dăcă vei fi sătul, de te du 'n băț, că putere de pâne ai îndopată“..

— „Și nu mi-o dai?... deocă nu mi-o dai, să ți o mănânce șorecii, nepote, ca să n'ai nici tu folos de ea!“

Feciorul începă a rîde de vorba poasă cu atâta voia, încât în clipa aceea și scapă cojița din mână și până s'o ridice, etă o țără de cloșan mi-o luară și mi-o împărțiră, căc nu mai rămase nici o fărîmătură.

Acu încep uncheșul să ridă, și fe-

ciorul necăjit începă a suspina. „Dai, — n'ai; mult-i până 'n Raiu!“ își dăce Berbecel și-i veni poftă să scarpine oțiră pe șolomonarul de bătrân, dăc apoi totuși se gândi, că mai este vreme.

După ce merseră multă cale totu peste câmpuri, dăce erăși bătrânul cătră Berbecel:

— „Fâme-ți-i, nepote?“

— „Ba știu că nu mi-i sete! că a ta-i vina, uncheșule, că mi-ai dat și cea din urmă cojiță la cloșan. Ai noroc, că milă-mi e de anii, căci îi terești după tine și de perul tău cel alb, că te-ai scarpina una smească!“

— „Nu fi supărat, nepote, că am eu straiță!“

— „Vai de capul tău, uncheșule, mă tem că ai dat în urmă rea, ori că poți ești nebun dela țiga mă-tei.“

— „De ce așa, nepote?“

— „Pai, bine! Eu știu că ai straiță, dăc în ea este numai din ce a făcut Dumedeu lumea... și mai încolo și o fost, dăc acu suflă 'n buze. Apoi deocă-i straiță golă, mai bine nici să n'o porți în spate. Pe legea mea, imi pare rău că duă în Raiu pe un lunatic ca tine.“

— „Ai, vai! mult-i până 'n Raiu, nepote!“

In anul acesta se vor înființa VI clase. Copiile interne vor plăti la lună 26 fl. v. a. anticipativ.

Copilele interne au să aducă următoarele:

1) Albituri pentru schimbătoare de 6 ori; 2) 2 perini cu 4 fețe albe; 3) 4 lepedeie albe de acoperit salténa; 4) o plapomă cu 4 lepedeie; 5) ștergare 4 6) 4 servete; 7) 2 pieptini, unul rar și altul des; 8) 1 perie de dinți; 9) 2 haine bune și 2 păreche papuci (ghete); 10) 1 saltea (sac de paie). Albiturile trebuie să fie însemnate.

Elevele primesc o cantitate sănătoasă și cu toate necesitățile; un vînt bun de casă și anume: a) la dejun: cafea cu lapte; b) la 10 ore: o franzelă (bulcă); c) la prânz: 3 specii, Dumineca și sîrbătorile; d) la cină: pâine cu unt, ori franzelă cu pome; e) la cină: friptură.

Părinții sunt rugați a nu aduce sîu atrinute în internat nici un fel de vic-tualii.

Pentru medicul pensionatului este de a solvi pe an suma de 6 fl. v. a. Medicamentele necesare au să le solvească părinții, îngrijirea o face pensionatul. Instrucțiunea musicală se va plăti separat. Copiile se vor instrui și în toate lucrurile de casă.

Copilele externe vor veni dimineața la 9 ore, ér după prânz la 2 ore, și vor solvi pe lună 5 fl. v. a. Instrucțiunea va fi totă aceea, ca a copiilor interne.

Lipsa unui pensionat de felul acestuia era foarte simțită pentru frații noștri Bucovineni. Nu putem, decât să felicităm, pe d-na Piposiu pentru frumoasa hotărîre, sperîndu firmă, că Românii Bucovineni o vor sprijini cu totă căldura inimii lor românești.

Bătălia dela Custozza.

Tablou plastic espus în Brașov.

Am luat de câteva ori notiță și am desorist și mai pe lungă acest cap de operă unic în felul său și decă astăzi mai revenim odată, cauza este, ca să recomandăm publicului nostru cercetarea acestui tablou pe cât timp mai este espus aici în Brașov.

Scim, că tabloul este așezat în sala de gimnastică a școlii reale de stat. Era vorba să fi așezat adecă undeva, unde să aibă loc și ca a cădută alegerea chiar pe această localitate, în această nimeni nu va căuta să afle scie Dumneșu ce tendințe.

Nu așa însă ucii șovinisti de aici, cari în faptul acesta au aflat tendințe de germanizare. Etă ce scrie „Ellenzek“ dela 21 August în privința acesta:

„Directorul școlii reale de stat, rugat de generalul din armata comună

Kerczek a permis să se deschidă expozițiunea tabloului dela Custozza în sala de gimnastică a acestei școlii, anunțându-se această expozițiune cu afișe mari nemțesci și valahice puse pe grilajul școlii reale de stat. Pe aceste afișuri limba maghiară e reprezentată numai cu cuvintele aceste: „A custozzai osata“.

Noi rămînem obiectivi și lăsîndu la o parte ori ce comentariu asupra espectoratiunilor lui „Ellenzek“, considerăm numai valoarea artistică a acestei opere precum și scopul filantropic, pentru care sunt destinați banii încuși din prețul de intrare. Dér când recomandăm publicului nostru să cerceteze acest tablou nu putem să nu ne provocăm și la aceea, că bătălia dela Custozza a adus onóre și virtuții militare românești, căci acolo s'au distins multii ostași de ai noștri. Tabloul nu va sta espus aici, decât numai câteva zile.

Literatură.

In editura și tipografia „Aurora A. Todorană“ din Gherla (Szamosújvár) au eșit de sub tipar următoarele cărți:

Cartea ilustrată, pentru copii și copile, de George Simu. Form. mare 4° de 45 pag. Conține 22 bucați de cuprins variat, însoțită fiind aproape fiecare bucată de câte-o ilustrațiune. Prețul 25 cr.

Poveștile Bănățului, oulese din gura poporului bănățent, de George Cătană, învătător. Tom. I. Form. 8° de 118 pag. Prețul 30 cr.

Leonat cel tînér, istoria în versuri, scrisă de Ion Popu Reteganulă. Form. mică de 34 pag. Prețul 12 cr.

Dialogul Țiganului cu Sân. Petru la porța raiului, seu glume și petrecere de dans. Manual lucrat după biblia țigănească, de Aron Boca Velchereanulă, proprietar. Form. 8° de 96 pag. Prețul 25 cr.

BCU Cluj Central University Library Cluj

La școlle medii rom. gr. or. din Brașov.

(Gimnasiu, școlă reală inferioară și școlă comercială), anul școlastic 1893/94 se va începe cu 1 Septembrie st. v. 1893.

Esamenenele de emendare și cele suplatorii se vor ține în 31 August st. v., ér esamenenele de primire pentru clasa I-a gimnasială și pentru clasa I-a reală se vor face în zilele de înscriere.

Înscrierea școlarilor pentru anul școlastic 1893/94 va urma în 1—3 Septembrie st. v. pe lângă condițiunile următoare:

1. Pentru a fi primit în clasa I-a gimnasială seu reală, școlarul trebuie să fi implinit etatea de 9 ani, și să presente: testimoniu despre 4 clase primare absolvate cu succes, atestat de botez și certifica-

tu ultimă de vaccinare, prin care să documenteze că este altoit odată seu și de a doua oră. — Cei-ce nu vor produce testimoniu de clasa a 4-a primară, se vor supune la esamen, în care vor avé să dovedescă, că posedă cunoștințele recerute. Cei-ce vor fi esaminați numai din limba română și din aritmetica. Dela acest esamen sunt dispensați școlarii repetenți, precum și aceia, cari în anul precedent au absolvat clasa a 4-a la școlă capitală rom. gr. or. de aici.

2. Școlarii, cari vor să fi primiți în clasa I-a comercială, trebuie să fi absolvat cu succes patru clase gimnasiale seu reale, seu civile. La casă, că nu ar pute produce testimoniu recerut, vor avé să dovedescă prin esamen cunoștințele recerute.

3. Școlarii, cari vin dela alte institute, pentru a fi înmatriculați, au să prezinte testimoniu de clasa absolvată în anul școlastic 1892/93, testimoniu de botez și cei cari n'au implinit 14 ani, certificat de revaccinare; afară de aceea acești școlari pot fi supuși la esamen de primire. Școlarii, cari au absolvat anul școlastic precedent la școlle noastre, nu trebuie să producă aceste documente.

4. Didactru (taxa școlară) se plătesc la înmatriculare seu întreg, seu cel puțin jumătate și anume:

Pentru școlarii români de confesiunea gr. or. seu gr. cat. din gimnasiul inferior și din școlă reală inferioară 7 fl. pe an, ér pentru cei din gimnasiul superior și din școlă comercială 11 fl. pe an. Pe lângă acestea, școlarii din clasele inferioare plătesc ca taxă de bibliotecă 30 cr., ér cei din clasele superioare 50 cr.

Școlarii de altă confesiune au să plătesc didactru de 4 ori mai mare. Cei-ce se înmatriculează de prima-oră la aceste școl, plătesc odată pentru tot-deuna 2 fl. ca taxă de primire.

5. De didactru se pot dispensa numai acei școlari, cari vor cere acesta în scris, dovedind că ei seu părinții lor sunt cu totul lipsiți de mijloc, și că au absolvat anul precedent cu calculul general cel puțin line și cu purtare morală bună. Cererile pentru dispensare, împreună cu atestatele necesare, se vor înainta subscrisei direcțiunii până în 15 Sept. st. v. Pentru semestrul primu nu se dispensează de didactru acei școlari, cari vin pentru prima-oră la aceste școl, de asemenea nu se dispensează nici un școlar de taxa de bibliotecă.

Brașov, 20 August st. v. 1893.

Direcțiunea școlilor medii rom. gr. or.

Ip. Hasevică,
director.

Calea spre înavuțire.

de I. Dariu.

4. Muncă și străduință.

(Urmare)

Toți oamenii trebuie să lucre. Unii lucre cu mâinile, alții cu capul, cu mintea; alții cu amîndouă odată. Fără muncă, viața n'are nici un preț. Fără muncă, viața ar fi un somn vecinic și nemul lui Adam ar perî din lume. Lucrul d'era e trebuintă firască; e isvorul vieții; în același timp e și o plăcere.

Viața noastră în multe este o luptă cu natura, dér în multe este o conlucrare împreună cu ea. Sunt multe lucruri blăstimate pentru om în natură. Ele însă prin munca lui devin o binecuvîntare. Pe de altă parte sorele, aerul și pămîntul produc părți neapărat de lipsă vieții noastre. Astu-feliu mîncăm și bem, ca să ne nutrim, și ne îmbrăcăm, ca să nu ne fiă frig.

Firea lucră împreună cu noi. Ea ne dă pămîntul, pe care îl brazdăm cu plugul și îl sîmînam. La timpul său el ne dă apoi bucate cöpte și înmulțite, pe cari noi le adunăm de pe el și le întrebuintăm, după cum vrem. Firea ne dă cu ajutorul mînei noastre lâna, pe care o lucrăm, ca să ne îmbrăcăm, și nutremîntul, cu care ne hrînim. Totu ce mîncăm, totu ce îmbrăcăm, e rezultatul muncii. Omenii lucră împrumutat unu pentru altu. Astu-feliu plugarul are să îngrijescă pentru nutremîntul nostru, fabricantul și negustorul pentru materii de haine și alte lucruri trebuincioase, croitorul să ne facă haine, zidarul locințe ș. a. Numai cel ce nu lucră n'are ce-i trebuie. De aceea apostolul Pavelu dice, că acela, care nu vré să lucre, nici să nu mînce.

E cunoscută tuturor, cred, povestirea despre bătrînul țeran, care aflîndu-se pe patul morții, chiamă pe cei trei fii ai săi lângă dînsul spre a-le spune un secret mare. „Fii mei“, dice el, „eu o s'mor și nu v'pot lăsa nimic alta, decât căsuța acesta și locul cu vie dimprejurul ei. Să băgați însă bine de sîmă, că în vie este ascunsă o comoră mare.“ — „Unde?“ întrebă toți ca cu un glas. „Voi veți căutat-o sîpînd.“

Cu aceste vorbe bătrînul tată își dădu suflarea cea din urmă și adormi pentru vecie. Feciorii lui cum îl înmormîntară, se și apucară de

— „Dér când n'ai, e și mai mult, bătrînu.“

— „Nu te teme, băete; straița asta-i fermeoată și nu ne va lăsa să murim de tîme. Etă celea unu porumb, ore n'ar fi bun să-l frigem și să-l mîncăm coala la umbra pădurei?“

— „Măi mă! én ia sîma o' pătesci urtă cu mine, decă-mi vorbesc totu în trei-spre-dece. Auți minte, să mă ntrebe elu de porumb și porumbul sboră câtu colo, de nici o smiculă nu-l poți prinde!.. Spusu-ți-am eu, că ești lunatic!“

Moșul luă atunci straița, o deschise, o puse jos și în asta clipă étă că porumbul sboră în straiță.

Berbecelă rămase cu gura căsoată. „Éu spune, uncheșule, ce felu de straiță e straița aceea?“

— „O chiamă așa: „Nu-ți viri nasul unde nu-ți fierbe óla!“ Înțelegi?.. Éi, acum ia porumbul, fă un foc și mi-l frige frumos. Éu merg în pădure să caut un isvor, ca să avem de unde ne stîmpăra setea după mîncare; când voui veni din pădure, porumbul se fiă gata. Înțelegi?“

— „Înțeleg, dér veți și nu sta mult!“

Înțelegerea era făcută. Uncheșul plecă în pădure să caute isvoru cu apă, ér Ber-

becelă făcu focu, duheli porumbul, îl curăți și încep a-l frige, înghițîndu la miros de celu domnesc, ce năpădea din carnea porumbului, tîrșit de-asupra jăratecului. Intorcîndu-l aci pe-o parte, aci pe alta, și ne mai sosind uncheșul, lui Berbecelă îi cresc pofte să guste o bucățică să vedă, cum e carnea de porumb, — și ca să nu cunoască pocitul de bătrînu, elu luă inima porumbului și-o îngănă pe gâtul la vale, ca și cum ar fi fost de-acolo crescută.

Abia înghiți bucătura și étă-lă că sosesc. „Nepoșele, ai friptu porumbul?“

— „L'am colălitu, uncheșule! și Dîmne multu e rumen și frumos, încatu să-ți bați copii. Ascute-ți dinții și vino, ne putem face tobă că avem de unde!“

— „Mulțumim, nepoșe, mie nu-mi place carnea de porumb și numai o bucățică vré să gust!“

— „Bine, pentru asta n'o să plîng. Mie-mi place, eu nu-s alegător. Ia-ți bucățica și mi-te șterge pe buze!“

— „Întinde-mi mie inima, nepoșe, că io-să bătrînu și numai inimă imi place!“

— „Pfu!... Înghiți-l ar smeicoale!“ murmură atunci Berbecelă, care după ce se gândi oșir, se întorse cătră bătrînu și

dice: „Moșule, nu ți-am spus, că aști bătrîni s'au fără minte? Ce visezi de inimă, când totă lumea scie că „Tatalu nostru“, că porumbii nu au inimă?.. Decă nu cred, vino și caută, și de va avé, mîncă-o!“

— „Bine, eu sciam că au, tu imi dici că n'au, — fiă cum dici tu, dér vai, nepoșe, vai multu e până n Raiu!“

— „Cam multu, dîu; o să ne ia dracul de fîme până s'ajungem acolo. Vino iute și mîncă-o, n'astepta imbiat!“

— „Decă n'are inimă, eu nu mîncă-o, că aceea nu-i galiță curată!“

— „Ba bine că nu; Las', c'o curețu eu îndată! — dice Berbecelă și se apucă de îndopatu, dér îndopa ca trei-spre-dece. Béu apoi o apă bună dela isvor și plecă cu bătrînul mai departe, — bătrînul mergea înainte, ér feciorul după elu.

Și merseră și merseră multu lume împărășie până ajunseră la o apă mare, care n'avea capétu, ci numai margini. Bătrînul nu dice nimic, ci încep a pași pe de-a-supra apei ca și cum ar fi fostu pe uscatu fără să i se ude nici măcaru călcăiele. N'erodul de Berbecelă voi și elu să facă asemenea, dér nu i se sfeti. Făcu un pas și țopu în apă, făcu alu doilea și dede și

mai afund în apă, și cu câtu mergea, cu atăta se cufunda totu mai afund.

— „Auleo, soșe, én ajută-mi! ajută-mi iute că mă nnece!.. Nu ți-am spus, că ne ia dracu până n Raiu?.. Iute, dá iute mîna decă m'ai adus, nu veți că mă nnece?“

— „Dér spune-mi, dragă, au porumbii inimă?“

— „Ci o dă-mi mîna odată și nu te mai cuminți, soșe?“

— „Dér au porumbii inimă?“

— „Mai scie-i dracu să te ducă cu ei cu totu! Ce mă mai întreb d'alea, nu veți că mă nnece?... Auleo! auleo!... dă-mi mîna... n'auți... mă... uncheșule... firea-i fi fostu afurisit!.. Dă mîna!..“ — borborosia bietul voinic înghițîndu mereu la apă. Éra în clipă să se cufunde, decă moșul nu i-ar fi dat ajutoru, scoțîndu-l la margine.

— „Moșule, moșule“, dice feciorul necăjit, „eu facu bine și te lasă să vii cu mine n Raiu, ér tu mă bagî prin apă și mă faci p'aci să-mi pun capul. Ai noroc, seraoe, că n'ai tôte dîgele, că dîu te-aș schilavi. Acum te mai iertă odată, dér să scii.“

— „Bine faci, nepoșe, iertă-mă, dér vai, nepoșe, vai multu e până n Raiu!“

(Va urma.)

muncă spre a afla comóra. Săpară ei via bine, bine de-alungul și de-a latul, așa că nici odată nu mai fusese astă-feliu săpată, dér înzadar, că nu aflară nici aur, nici argint, însă învățară a munci, a lucra cum se cade. Via însă fiind bine săpată produse struguri cu mult mai mulți decât altă dată. Din ei făcură vin mult și bun și-l vândură peste așteptare cu un preț foarte bun. Bani câștigați îi împărțiră frățește între ei. Fă-care primi câte-o sumă frumușică. Numai acum înțeleseră ei ce a fost comóra, despre care le spunea înțeleptul lor tată. Apoi dăseră:

„Munca e comóra mare,
Ce stă 'ngropată 'n pământu,
Care sfârșită nu mai are
Din porunca celui sfântu.
Și decă străduitorul
Cu nădejde va scăpa,
Elu își va dobândi dorul
Comóra va desgroa.
Munca pe omu nici-odată
Nu-lă lasă a flămânzi
Când cu firea 'mbărbătată
Noptea o va face di.
Așa-dér' d'aci înainte
Să nu mai ședem lenoși,
Ci cum ni-a dată tata minte
Să muncim mai înimosi!“

A Pann.

(Va urma).

Ingrijirea vitelor preste veră.

Primăvera acestui an a fost de grea încercare pentru ținerea vitelor. După ce am avut o iernă destul de lungă în care s'a consumat tot nutrețul adunat în veră trecută, a pornit primăvera cu ploile cele multe, cari au ținut până cătră jumătatea lui Iunie n. În decursul acelor ploii, ingrijirea vitelor a fost nespuse de grea: De-o parte pentru-că nutrețul din iernă nu a mai rămas de loc, de altă parte pentru-că ierba nu a putut crește din cauza recei și a prea multor ploii.

În starea acésta, plugarii lipsiți au început a nutri vitele cu grăunțe, dér fiind-că stomachul lor nu a fost dată cu ast-fel de nutreț, multe s'au bolnavit, ba au și perit.

Am vădit comune întregi, cari având câmpul de pășunit în apropierea Oltului, după două esundări, cari au ținut câte-o săptămână și mai bine, au trebuit să țină vitele acasă, séu se le dea în pășunit pe plata prin alte comune, ca să nu le péră vitele de fómé. Cele rămase la pășunit pe asemenea câmpuri baltose se spune acum, că pascându ierbă de aceea înoroită, sunt în primejdiă de a se prăpădi, din cauza îngrămădării prea multe a gunoiului în stomachul lor.

În urma acestei întâmplări, care pôte se va fi ivit și în apropierea altor ape mai mari, se nase întrebarea: Cum s'ar puté încungiura pe viitoriu asemenea neajunsuri?

Scim, că aproape toți plugarii noștri se ingrijesc de nutrețul preste iernă, până cătră Sf. George. Chiar și conlocitorii noștri Sași au mare încredere și respect, în puterea acelu sfânt, care are chiă-marea de a slobozi pe vite și omeni din legăturile cele aspre și grele ale iernei. Cu sosirea Săn. Georgiului începe creșterea ierbei mai cu prisos, așa încât după aceea și vitele mai mari au pe ce pune gura la pășunit, chiar și în anii mai răi. Sunt unele ierburi, precum e trifoiul și luțerna, cari séménate și ingrijite de mâna omului, pe timpul acela în anii buni, se pot chiar cosi pentru nutrirea vitelor.

Am avut ocaziune să arăt, în

decursul anului trecut, în colonele acestei prețuite foi, modul de cultură al acelor ierburi de nutreț; cu acésta ocaziune însă mă mângâiesc de a arăta numai urmările lor binefăcătoare pentru nutrirea vitelor preste veră și în decursul inundărilor.

Pre când adecă vitele pe unele locuri, în urma potopurilor de plôia nu aveau ce mânca, pe atunci pe alte locuri, pe unde se cultivă trifoiul și luțerna încă pe la Sf. George se putea cosi în porțiuni mai mici pentru a se nutri vitele cu acele ierburi.

La acésta voru dice pôte mulți din plugarii noștri, că până nu avem câmpurile comasate, nu se pot cultiva acele ierburi, de-ore-ce rămânând câte-un an în ogor, se prăpădesc prin pascerea vitelor mai mărunte, cum sunt oile și rîmătorii. Acelora le răspundem, că nu trebuie să uităm, că aproape fiă-care plugar are câte-o grădină mai mare séu mai mică, apoi sunt comune întregi, cari țin câte-o parte de câmp mai mulți ani d'aréndul apărata de vite, unde s'ar puté cultiva cu înbelșugare, nutrețurile amintite și fără de a avé câmpurile comasate.

Trifoiul și luțerna sunt de un folos neprețuit, nu numai pentru nutrirea vitelor mai mari, ci chiar și pentru nutrirea rîmătorilor peste veră, bună oră.

Scriitorul acestor rënduri a avut ocaziune să amble prin câte-va comune săsesci, unde s'a comasat câmpul și pe unde se țin aproape tóte vitele și peste veră în grajduri și se nutresc cu luțernă și trifoiu. Locuitorii acelor comune, cu cari a convenit, m'au asigurat, că lor nici de cum nu le pare rău după cele trei câmpuri, dintre cari unul se ține în tot anul în ogor și pentru pășunea vitelor. Se pot ține tot atâtea vite, adăuseră unii, ba se pôte îmbunătăți veditul soiului lor, nutrindu-se și peste veră în grajduri.

La întrebarea: că de cât loc séménat cu luțernă séu trifoiu are o vită lipsă într'o veră? mi-s'a răspuns: că cu loc de un juger séu două gălete séménatură, cum dic plugarii noștri, se pot ține patru până 'n șese vite mari și mai mulți rîmători.

— „Eu nu am mai mult loc, ca de 2 jugere séménat cu luțernă adăuse un locuitor, și dela Sf. George până la Sf. Dumitru nu mă ingrijesc de nutrețul la vite, de-ore-ce când isprăvesc cu cosa la un capăt al luțerniștei, mă apuc de celalalt, unde am început dintăiu și cosesc mai departe.

„Până când dam vitele la păstori“ dăse mai departe omul, „îmi era aproape scârbă de ele, așa erau de slabe: caii mi-i călăria noptea stăvarii, de erau aproape toți soldați, cari erau ceva mai buni de călărit; de multe-ori îi mănăm tótă ziua la plug, anume că voru odihni și mânca peste nopte, pe când ei erau ținuti la un loc ca oile, de în ziua următoare abia se mișcau pe brazdă; boii păstiau prin pădurea comună, dér nu aveau apă de ajuns și trebuiau să scurgă tóte noriole, încât mulți se călbeiau și muriau; vacile și bivolițele abia își țineau viței cu laptele lor, căci nu aveau ierbă de ajuns pe ogor, éra porcii să prăpădeau aproape jumătate de gălci, fiind-că zăceau în căldurile cele mari prin noroie și beau apă clocită. Acum uite, că s'au învățat și porcii cu nutrețul de luțernă și trifoi! le dam de câte trei-patru ori pe di din acele și apă rece, apoi

și închidem la rēcore și nici unul nu mai piere de gălci.“

Vădându-le cu ochii, apoi auzindu-le și din graiul viu, tóte acestea mi-au plăcut, și eu cred, că la ori și care din plugarii noștri cu vite li-ar plăcé așa ceva. De aceea am aflat de bine a-le atrage luarea aminte asupra acestor nou mijlôce de îmbunătățiri, pentru că cât mai mulți se le cunoscă și apoi se pôte împărtași de urmările lor binefăcătoare.

Pentru-că ori ce s'ar dice, totuși e mai bine să-și grijescă însuși plugarul vitele sale, cari compun averea lui mișcătoare, decât să le încredințeze la nisce păstori, cari pe cele mai multe locuri sunt omeni cei din urmă și cei mai scăpătați din comună, încât adese-ori ei n'au nici o codă de vită în ciurdă. Afară de aceea sunt unii păstori, ca și servitorii lor, omeni răi la inimă și fără frica lui Dumnezeu, cari bat bielele vite și le lovesc fără milă, încât numai ce veți, că se uscă pe picioare și pier, fără a-le puté afla bóla lor adevărată.

Pôte voru dice unii dintre plugarii noștri, că ținând vitele acasă și veră va trebui să ținem un servitor deosebit pentru ingrijirea lor; răspundem însă, că am vădit destule vite ținute și veră acasă și încă bune, și nu a trebuit să stee omul tot lângă ele. Pentru-că, decă se nutresc bine înainte de plecare la lucrul câmpului dimineața, decă pentru améști și ojină lăsăm nutrețul de lipsă la îndemna unui copil mai mărșor séu membru mai bătrân al familiei, de cari în mai tótă casa se află, pentru ingrijirea galitelor, purcelor și vițelor: atunci ingrijirea deosebită e cu totul de prisos. De sine se înțelege, că nutrețul de lipsă pentru o di este de a se tăia tot d'auna pe la ojină, pe timp frumos, ca să nu fiă plôie séu rouă pe el. Adus acasă, se tinde ceva mai subțire prin șură séu șop, ca să nu se înădușescă și înăcrească, căci într'un asemenea cas mai mult strică, decât ajută nutrirei vitelor.

Făcându astă-feliu, putem asigura pe plugarii noștri, că voru avé vite cu mult mai bune și mai frumose, ca dela pășunea din ogor, ér vacile voru da lapte cu mult mai mult și mai bun ca din câmp, care încă face mult la casa plugarului peste veră.

Să nu uităm mai departe, că deși vom cheltui ceva mai mult în întreținerea vitelor acasă, totuși folosul nostru după aceea, va fi cu mult mai mare, așa încât la vânzare ni-se va plăti munca, decă în loc de vitele de astăzi, se vor introduce pe încetul cele de soiul Pinzgau, cari în timpul din urmă au început a cuprinde tot mai mult loc, nu numai pe la oraș, ci chiar și pe la sate; de-ore-ce s'a adevărit, că acele nu numai în privința laptelui sunt mai bune ca soiul ardelenesc, ci chiar și la vânzare au un preț înalt și întreg față de cele d'ântăiu.

Pentru asemenea vite se plătesc și ingrijirea de peste veră acasă în grajduri, căci plugarul vede cu ochii, că ingrijirea lui a avut urmări binefăcătoare, pentru înaintarea și sporirea stărei lui materiale.

I. Georgescu.

P O V E Ţ E.

Păstrarea untului prospăt. Când cultivatorul produce cantități mari de unt și voesce a-le păstra mai mult timp, séu voesce a-lu tran-

sporta în locurile mai depărtate, este de trebuință a-lu săra. Sarea jôcă un rol în doitu: absorbe din unt picăturile mici de lapte rămas, și împiedecă stricarea untului. Se pune dela 30 până la 50 grame de sare măruntă, la un chilogram de unt; se frământă bine, pentru ca sarea să pătrundă în substanța untului. După acésta se pune untul într'o olă de pământ, se acopere cu o hârtie și se légă bine la gură. Când voesce cine-va să aibă unturi de *jumătate sarate*, séu sarate bine, trebuie a adăoga la cele d'întăiu, 3 până la 4 la sută părți de sare — pe când la cele de alu doilea trebuie a adăoga dela 5 până la 10 părți de sare. Unturile se mai pot păstra și prin saramură, mai ales când se transportă în locuri depărtate, după cum se obișnuiesc în Britania și Irlanda. Untul se mai pôte păstra foarte bine topit. Pentru a-lu pune într'o tîngire, de alu căru fund se pune puțină apă, și se presară un praf de sare. Se pune tîngirea pe foc, observându-se nu dea în foc când se umflă, ceea ce ar da loc și la alte primejdii; de asemenea trebuie a curăți cu o lingură tóte materiile streine, cari esú desupra, lăsându numai untul curat. Când untul a devenit limpede și cam galben, se trage dela foc, se răcesce și se tóră în nișor în vase, séu în ole de pământ presărându d'asupra un strat de sare. După acésta se acopere bine la gură și se aședă într'un loc răcoros — fiă celar séu pivniță. În acésta stare se pôte păstra untul topit mai multe luni. Rămășițele dela topirea untului se mai pot topi din nou, pentru a mai scote a doua calitate de unt.

In contra asudării mâinilor se recomandă următorul simplu mijloc: Spălați mâinile de mai multe-ori pe di cu apă rece, în care băgați puțin spirit de vin, séu alăun (pétră acra).

Apa ferbinte e un bun leac pentru vindecarea diferitelor bóle mai mici. Decă ne dore capul, atunci se ne spălăm cu apă ferbinte pe gât și pe picioare. Când suferim de colică, atunci se punem pe stomac o cârpă înmuiată în apă ferbinte. La recel se întrebuințăm comprese cu apă de acésta. Totu asemenea când suferim de dureri de măsele, urechi etc. se punem pe partea, care ne dore, o cârpă înmuiată în apă ferbinte.

MULTE ȘI DE TOATE.

Călătoria unei copile de 5 ani.

A sosit de curând dela Havre la stațiunea centrală din Basel (Elveția) o copilă de 5 ani, Maria Wuest, singură și fără nici o persoană, care séu 'usotescă. Copila a plecat din noul Mexic, unde i-au murit părinții și acum a sosit la un moș al ei din Reiden, în cantonul Lucerna. Tótă acésta lungă călătorie copila a făcut-o purtându-se întocmai ca un om vârstnic, care a călătorit multă vreme. În drum nu intra cu nimeni în vorbă. Copila e sănătoasă și foarte serioasă. Toți pasagerii, atât pe mare cât și pe uscat, se întreceau să ingrijescă de acésta nefericită copilă.

Măncători de omeni.

Locuitorii din insulele Solomon (Australia) au o deosebită plăcere de a mânca omeni. Ei se numesc Papuas și stau tot în cértă unii cu alții. Ziarul engles „Sydney Mornings Herald“ împărtășesc, că un soldat de pe corabia „Sancy Lass“, care a venit de curând la Sydney, povest, că locuitorii Papuas de pe insula Saint Christobal mănăncă cu plăcere carne de

un alb, neluând în considerație naționalitatea și rangul. Trei copii, cari se beau de echipajul unei corăbii comerciale, fură mâncați de locuitorii unei alte aule. Carnea de om e o bucată de amănare între acești sălbatici greșoși. În Malay se îngropă chiar și cadavrele rudelor de mai aproape, pentru ca să le mănânce la chefurile și jocurile, cari le fac. Pentru ca să debarce la țărmurile acestor insule, trebuie să fi înarmat până în dinți.

Comoră aflată.

În comuna Zăvoeni în apropiere de orașul T. Măgurele (România) un indidid, anume Tanase Euache Enculescu, sapa un bordeiu, mai deună-zi.

Omul muncea din răspuț și sudoarele îi curgeau șirde de pe frunte. Câtă ar dat el să se potă sta colea la odihnă la umbră ca boierii și să mănânce bine și liniștit. Dér de, ce să'i faci. Cine se poate ocupa cu sărăcia!

Totă săpând în pământ de odată dă de un lucru, care nu sēmăna aicî a pētră, aicî a lemn. Îu ridică, se uită la el și rămâne înmărmurit. Era o iconă de aur și argint, foarte veche, dér câtă se pōte de bine lucrată.

Tanase mai dă odată cu sapa și găsește un alt obiect: un inel mare împodobit cu pietre scumpe.

Lui Tanase îi se părea, că visează și săpând cu putere găsește un boroi de aur plin cu monede vechi de aur.

Își pōte ori-oine închipui ferocirea sermanului Tanase, căci jumătate din valoarea comorii va fi a lui.

Poporațiunea statelor Nord-Americane

Poporațiunea a fost la 1 Iunie 1890 (ziua în care s'a făcut censul) de 62. 622, 250 suflete; cu Indiani cu totă poporațiunea a fost de 62. 979 766 suflete. — În anul 1880 poporațiunea, (afară de Indiani) a fost de 50 155, 283 suflete, a crescută dér în cei 10 ani din urmă cu 12 466 467 suflete, seu cu 25%. — În 1880 a fost numai un oraș care avea preste 1 milion de suflete, adică Newyork. În 1890 erau trei orașe de această Nvyork, Chicago și Philadelphia, în 1870 erau numai 14 orașe o' poporațiune mai mare de 100,000 locuitori. În 1880 numărul lor s'a urcat la 20 și în anul 1890 la 28.

ALBINA institut de credit și de economii Filiala Brașov.

Conspectul operațiunilor de casă în luna lui August 1893.

Table with financial data for August 1893, including deposits, interest, and other transactions.

Table with financial data for August 1893, including deposits, interest, and other transactions.

V. Bologa m. p. N. P. Petrescu m. p. dirigentă. adjunctă.

V. Uvegeșu m. p. contabil.

In institutul Vautier, care esi-tă deja de 40 de ani în Brașov și este autorizat de înaltul minister, se primesc fete-eleve ori când cu următoarele condițiuni:

1) Fia-care elevă plătesce pentru locuința și întreaga pensie în institut și pentru instrucțiunea în obiectele obligate de învățământ mai jos indicate 300. adică trei sute florini v. a. pe an școlar, și a-nume pe câte șese luni înainte.

2) Onorariul pentru obiectele neobligate de învățământ se fixează totdeauna separată cu ocaziunea primirii elevei.

3) Plata anuală pentru externe depinde de la măsura în care se folosesc de instrucțiunea în obiectele de învățământ.

4) Pentru copile de familii bune, cari nu dispun de mijloce, seu când din una și aceeași familie se aședă mai multe eleve în institut, se iertă o parte din onorariu

5) Pentru folosirea mobilei fia-care elevă plătesce 5 florini pe an.

6) Părăsind eleva institutul ori când în prima jumătate a anului școlar, este datore a plăti jumătate din suma mai sus arătată, după începerea semestrului al doilea eleva plătesce întregul onorariu. chiar deoă va părăsi institutul înaintea înceherii anului.

7) Internele au să aducă cu sine următoarele: 6 cămăși, 6 ismene, 6 părechi ciorapi, 3 fuste, 4 camisone, 1 saltea, 4 cearceafuri 2 perne, 4 fețe de pernă, 1 plapomă, 2 prosopce (ștergare), 2 servete, 1 tacâmă, 1 ceașcă cu linguriță și 1 pahar.

8) Institutul dispune de un medic regulat, care urmărește neconținut cu atențiune starea sanitară a elevelor. La casă de bolă iusă atâtă medicul, cât și medicamentele se plătesc de eleve.

Obiectele obligate de învățământ: Religioana, Limba maghiară, Limba germană, Limba română, Limba franceză, Aritmetica, Geografia, Istoria, Istoria naturală, Fisica, Caligrafia, Desemnă, Lucru de mână.

Obiectele neobligate: Limba engleză, Limba italiană, Limba greacă, Gimonastica și dansu, Inotatū, Piano 30 fl., Cantū 10 florini.

Observare. Programele publicate mai înainte nu sunt valabile. Pe timpul ferierlor se plătesc 20 fl. pe luna.

Brașov, în luna lui August 1893.

Cu stimă Vautier, directora și proprietara de pensionat, cruce de aur pentru merite.

Cătră Onor. Public Român!

Amă deschis de vre-o câți-va ani aicî în Brașov o școlă privată de lucru de mână și de menagiu pentru fete, însoțită totă-odată și de instrucțiune teoretică în studiu.

In acestă timp m'am ocupat multă cu ideea unei adevărate instrucțiuni reclamate de chemarea femeilor nōstre de astăzi. Și astă-feliu amă ajunsă acum a pune cursul condus de mine pe o basă, care se corăspundă chemării sale.

Principiul, de care sunt condusă, mi este: să mijlocesc feteilor, cari au absolvat vre-o școlă de învățământ, o pregătire cu deosebire practică, și pentru sistemizarea și complectarea cunoscintelor de lipsă unei femei, și o pregătire teoretică, pentru ca înzestrate cu această pregătire să fiă bine orientate în tōte direcțiunile chierării lor.

Amăsurat acestui principiu mi-am dat silința, cu împreuna sfātuire și conlucrare a omenilor competenți de școlă, ca să compun pentru cursul condus de mine o programă, prin care să se împărțesă tōte acele învățături, cari au să culifice pe femeie pentru datorințele și lucrările de căpetenie, ce fă-care femeie le întelnesce în viață.

In acestă internatū se voră preda: totă felul de lucru de mână femeescă cu: torsul, țesutul la rēboiū simplu și mecanic, vășitul tortului, cusutul, croitul, brodatul (chindisitul), împletitul; mai departe din economia casei: gătitul bucatelor, spălatul și călcatul; și apoi pentru completarea și sistemizarea cunoscintelor teoretice: religia, pedagogia și higiena, legumăritul, principii de compatibilitate, aritmetică, istoria, geografia și limba și literatura română, predate de profesori dela gimnasiul român de aicî. La dorința feteile mai potă primi și instrucțiune în limbile: germană, maghiară, franceză și în piano.

Tōte aceste se voră preda în trei cursuri de câte ună an.

In acestă curs se voră primi eleve, cari au trecut de 12 ani și au absolvat vre-o

școlă, pe lângă o tacsă de 14 fl. pe lună, pentru care va căpăta instrucțiă, viptū bun și cuartir în internatū.

Elevele esterne, cari voescă a ave menagiuul la mine, voră solvi pentru menagiu și instrucțiune pe lună 10 fl., ărá fără menagiu 4 fl.

Voi mai primi în acestă internatū pentru îngrijire, locuință și viptū, pe lângă tacsă de 14 fl. pe lună, și feteile, cari voescă să-și urmeze studiile la vre-o școlă aicî în Brașov.

Cursul se va începe cu 1 Sept. a. c. v.

Aducă acēta la cunoscința acelor părinți, cari se interesă de acestă fel de crescere a ficelor lor.

Brașov, în 15 Iulie 1893.

Cu tōtă stima Maria Belu Strada Hirscher Nr. 19.

Calendarul săptămânal (Căendarul săptămănel) showing dates and names for August 1893.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

din 30 August 1893.

Table of commodity prices (Sămînțe) including wheat, rye, and other grains.

Table of old and new seed prices (Sămînțe vechi ori nouă).

Cursul losurilor private

din 30 August 1893.

Table of private exchange rates (Cursul losurilor private) for various currencies and goods.

Tergul de rimători din Steinbruch.

La 23 August 1893

Starea rimătorilor a fost de 193,233 capete, la 29 Aug. au intrat 1372 capete și au eșit 1143, rămăndu la 30 Aug. ună număr de 193,462 capete. — Se notăză marfa: unguressă veche, grea dela — cr. până la — cr. marfă unguressă tineră grea dela — 42 1/2 cr. până la 43 — cr., de mijloc dela 43 — cr. până la 43 1/2 cr. ușoră dela 45 cr. până la 46 — cr. Marfă țerănescă grea dela 41 — până la 42 — cr. de mijloc dela 42 1/2 cr. până la 43 — cr. ușoră dela 43 — cr. până la 45 —

cr. — Marfă de România Băkony de grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. până la — cr. insă transito ușoră dela — cr. până la — cr. transito ditto țeposă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. Marfă sərbescă grea dela 41 1/2 cr. până la 42 — cr. Transito, mijlociă grea dela 41 — cr. până la 42 — cr. transito ușoră de la 38 1/2 cr. până la 41 — cr. — Porcii îngreșai de ună anū dela — cr. până la — cr. — îngreșai cu cucuruz dela — cr. până la — cr. — Cantăriti la gară cu 4 — cr. până la — cr., îngreșat cu ghindă dela.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 1 Septembrie st. n. 1893

Table of grain prices (Prețurile cerealelor din piața Brașov) for various types of wheat, rye, and other grains.

Bursa din Bucuresci

din 30 August 1893.

Table of stock market values (Bursa din Bucuresci) including various bonds and securities.

Cursul losurilor private

din 30 August 1893.

Table of private exchange rates (Cursul losurilor private) for various currencies and goods.

Dr. Sterie N. Ciurcu

Viena, IX Pelikangasse 10.

Cabinetul de consultațiune cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Consultațiun și prin corespondență.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

1. Die Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hof.) Zürich
 sendet direct an Private: schwarze, weise und farbige Seiden- stoffe
 von 45 kr. bis fl. 11.65 p. Meter - glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc.
 (ca. 240 versch. Qual 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto- und zollfrei. Muster
 umgehend. Briefe kosten 10 fr. und Postkarten 5 fr. Porto nach der Schweiz.

PIVNIȚA DE SUB SFATŪ

Intrarea lângă depoulă pompieriloră vis-avis de Tîrgul-Inului.

Avem onôre a încunoscianța pe On. publică din
 din orașă și dela sate, că

am deschisă
IN PIVNIȚA DE SUB SFATŪ
VĒNDARE
 de VINŪ și de BERĒ.

Acolo se vîndă d'aci încolo renumitele vinuri
 ale nōstre recunoscute ca excelente și curate.

VINURĪ NATURALE

de Ardeală, de diferite calități,

Vinuri albe și negre,

[Italiene și Dalmatine,
 nefalsificate.

Aceste vinuri se vîndă atătă la óspetī
 în pivniță, câtă și la particulari afară de
 pivniță, în ori și ce cantitate din buti
 (dela cepă). Năsuința nōstră este ca și
 până acuma, a servi pe mușterii și ós-
 peți, pe lângă prețuri mode-
 rate, **cu beuturile cele mai**
curate și nefalsificate.

Cumpărătorii dela 10 litre însusă voră benefi-
 cia de ună preță mai scădută. Pentru doritori
 de a cumpera cantități mai mici stă la dispoziție sticle
 góle de 1 litră cu dopuri mecanice, buteliă à 0.7, și
 0.35 litre, precum și butoése de diferite mărimi, care
 le potă folosi ca date împrumută, depuindă o taxsă,
 sėu se potă și cumpera.

Măncări reci de calitate fōrte bună
vor fi totdeuna în pivniță.

De o cercetare numerosă se rógă

216,2-3

Friedrich Czell și Fii.

Vinulă de calitate superiōră curatū este cel mai bună
 mijlocă pentru promovarea și conservarea sănătăți.

Vîndare de vinuri naturale din Ardelă de calitate curată, excelentă. Mare asortiment!

Vîndare de vinuri italiene și dalmatine, albe și negre, și în buteli.

Bucătăreasă.

La o familie bună din Brașovă unde servescă încă 2 servitōre, sė caută pe timpă mai îndelungată o femeică singuratică, necăsătorită sėu vėduvă ca bucătăresă, care vorbesce și romănesce și pōte sė fiă persōnă de încredere. Oferte în scrisă suntă a se adresa în 8 zile la administrația acestui diară sub: „**Esistență sigură.**” În oferte sė se arēte: lēfa anuală, etatea, starea sanitară. etc. 2-3

Anunțuri
 (insertiuni și reclame)

Suntă a se adresa subscri-
 sei administrațiunii. În casulă
 publicării unui anunț mai
 mult de odată se face scādē-
 mētū, care cresce cu câtă
 publicarea se face mai de
 multe-ori.

Administrațiunea
 „GAZETEI TRANSILVANIEI.”

Nr. 5823-1893.

PUBLICAȚIUNE

Pentru esarendarea pășunei
 oi pe érna 1893-4 pe teritorul
 ghișōrei se statoresce ziua de lic-
 tațiune pe **Vineri în a 29-lea Sep-**
 1893 în cancelaria subsemnatului m-
 gistratū. — Vadiulă este 50 fl.
 Sighișōra 31 August 1893.
 219,1-2 **Magistratulă orășenesc**

Nr. 10741-1893.

Concursă!

Isbucnirea colerei asiatică
 Romănia a adusă după sine neces-
 tatea introducerei unui spitală ep-
 demic în Timișulă de susă, fiindă
 spre acestă scopă de lipsă ocupare
 unui postă de medică.

Doctorii de medicină capētă p-
 di ună honorară de 8 fl., pe cānd
 doctoranții 6 fl.

Reflectanții au de a-și aștern
 petițiunile timbrate din preună c-
 diplomele și testimoniile **până în**
Septembre a. c. acestui magistratū
 Denumirea are locă cu ziua
 care sa internatū primulă bolnavă
 în spitalulă epidemică.

Brașovă, 26 Augustă 1893.
 220,1-2 **Magistratulă orășenesc**

Schimbare de locuință.

Am onôre a aduce la cunoscianța on. publică că
Salonulă meu de frisatū și rasū
dela 30 Augustă a. c. am strămutatū
în Strada Porții Nr. 48,
în casa d-lui Franciscă Papp.

Piacsa căștigată în decursă de mai multă ani în Paris și
 Viena mă pune în poziție de a coresponde tuturoră recerinceloră.
 Îmi permită încă a observa că localulă cel mare și fru-
 mosă lam arangiată în modulă cel mai elegantă.

On parle français 1-2 **Mathias Kovács** English spoken friser.

Neapărat de lipsă pentru fiăcare familiă este
Cafēua-Malz a lui Kathreiner Kneipp
 cu gustă de cafea bōne.

Acestă este avantajosă că pōte înlocui cafēua amestecată
 cu cichorie oferândă o cafea hrănitōre și gustosă, un excelent su-
 rogat la cafea. De recomandat pentru femei, copii și bolnavi.
 Pădiți-ve de imitația.

Se află în totă loculă. (29-53.) 1/2 Kilo 25 cr.

Dintre tōte hărtiile pentru țigaretē
 este recunoscută de cea mai bună hărtia
 de țigaretē **veritabilă franțuzescă**

„Le Gloria“
 fabricațiunea d-loră
JOSIFŪ BARDOU & FILS
 în PERPIGNAN-PARIS.
 60 medalii de aură, 16 diplome de onôre mari,
 20 diplome „Hors Concours“.

„Le Gloria“ este hărtia, care în fineță și bunătate întrece
 tōte celelalte hărtii de cigarete ce esistă.
 „Le Gloria“ este numai atuncī veritabilă, decă fiă-care
 cărticică pōrtă firma IOSIFU BARDOU & FILS.
 „Le Gloria“ se efectuează cu marginele netede sėu cres-
 tate (perforate).
 „Le Gloria“ se efectuează și ca tuburi și adecă într'o calitate
 neîntrecută de fină.
 „Le Gloria“ este de căpētătū în Brașovă la tōte marche-
 tăniile și bęcăniile en-gros, precum și la fiă-care debitantă
 mai bună de tutună. 29-53

Cheque-Conto la postă Nr. 505. INSTITUTULĂ DE CREDITŪ ȘI DE ECONOMII „ALBINA“ FILIALA BRAȘOVŪ, Giro-Conto la banca Austro-Ungară.

primescē depunerī spre fructificare pe lângă
4 1/2 % și plătesce însași darea de venitū pentru ele.

Escomptează cambiū cu interese dela 5 1/2 în sus;
 Acordă împrumuturi pe ipotece, până la jumătate a valōrei
 lorū **cu 6 %;**
 Lombardează efecte și monete, acordândă 85 % din valōrea
 de curs, și
 Giuvaerī și mărfuri acordandă 2/3-3/4 a valōrei lorū ca
 împrumutū, cu procente dela 5 1/2 în sus,

Cumperă și vinde efecte. Valute și devise cōtate la bur-
 sele din Budapesta, Viena și Bucuresci după cursulă zilei,
 recomandandă mai alesă pentru plasări de capitali diferitele efecte romăne,
 carī pe lângă cea mai mare asigurantă ofer ună produsă de peste 5 %, și
 oari sė află totdeana de vėduare la cassa institutului în Brașovă;

Efectuesce sub cele mai ieftine condițiuni plăți și încassări
 și eliberează asemnate asupra tuturoră piețeloră, mai ales din
 Romănia;

Rescumperă fără nici o detragere cupōne, le escomptēză naintea sca-
 denței loră și cumperă cu cele mai bune prețuri cupōne dela efecte romăne;

Ingricesce în comisiune ori și ce transacția ajutată fiindă de legăturile
 ce le întretine cu firme de rangul primū în Budapesta, Viena și Bucuresci,
 de a putea servi clienței sale în celă mai culant și folositoră modă;

Dă cu chiriă magazine și locuri de depou pe teritoriulă seu alătorea
 cu gara reg. ung. de stat și legatū cu acēsta cu donă căli ferate, Strada
 Gării Nro 45, și în fine

Face asigurări asupra vieței omului, ca reprezentanță
 a societății de asigurare „EQUITABLE“ din New-York, după condițiunile
 avantajōse ale acestei societăți, în tōte combinațiunile.

Biroul: piață, tîrgulă boteloră Nr. 22, etagiulă I.
 Óre de oficiu: 1/2 8-1/2, óre de cassă: 8-1. 38-*